

ΑΝΩΤΑΤΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΠΕΙΡΑΙΑ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ

ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

«Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΑΡΓΟΛΙΔΑΣ»

Επιμέλεια

Μπαλαμπάνης Κωνσταντίνος (Α.Μ.14111)

Επιβλέπων καθηγητής

Παπαηλίας Θεόδωρος

ΑΘΗΝΑ, 2016

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Η οικονομική πορεία και εξέλιξη ενός τόπου είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με τη γεωγραφική του θέση, την ιστορία και τον φυσικό του πλούτο. Ουσιαστικό επίσης ρόλο παίζουν η κουλτούρα και η εκπαίδευση των κατοίκων του.

Στην παρούσα εργασία θα παρακολουθήσουμε την οικονομική εξέλιξη του Νομού Αργολίδας που ανήκει στην περιφέρεια Πελοποννήσου. Στην περιφέρεια αυτή κυριαρχούν οι ορεινοί όγκοι, 50,1% της συνολικής έκτασης, ενώ μόλις το 19,9% είναι πεδινό. Παρόλα αυτά, εκεί βρίσκονται μερικές από τις πιο εύφορες περιοχές της χώρας, όπως ο Αργολικός κάμπος και ο κάμπος της Κορινθίας. Επιπρόσθετα διαθέτει μεγάλο μήκος ακτογραμμής η οποία μπορεί να αποτελέσει μοχλό ανάπτυξης στην περίπτωση που εκμεταλλευθεί τις θαλάσσιες μεταφορές.

Πιο συγκεκριμένα και όσο αφορά το νομό Αργολίδας θα τεθούν ερωτήματα όπως: Ποια είναι η ιστορία της περιοχής; Σε τι βαθμό έχει επηρεάσει την οικονομία της; Η γεωγραφική της θέση έχει παίξει σημαντικό ρόλο; Ο φυσικός της πλούτος αποτέλεσε αντικείμενο επιχειρηματικής εκμετάλλευσης κατά το πέρασμα των αιώνων; Πόσο πιο αποτελεσματική μπορεί να γίνει η χρήση του, από τους ανθρώπους, ώστε να υπάρξει περαιτέρω ανάπτυξη; Πόσο σημαντική θέση στην οικονομία της περιοχής κατέχει ο τουρισμός; Μπορούν να υπάρξουν νέες επενδύσεις λαμβάνοντας υπόψη τις τρέχουσες οικονομικές δυνατότητες; Τι μας δείχνουν τα οικονομικά μεγέθη του νομού; Καλούμαστε λοιπόν να απαντήσουμε σε όλα τα παραπάνω ερωτήματα, παραθέτοντας τα απαραίτητα στοιχεία, που τεκμηριώνουν την άποψη μας.

Στο τέλος μαζί με τα συμπεράσματα της εργασίας θα αναφερθούμε και σε πιθανές νέες επιχειρηματικές δραστηριότητες που μπορούν να υπάρξουν στο νομό ώστε να οδηγηθούμε αφενός σε νέες θέσεις εργασίας και αφετέρου στην προσδοκώμενη ανάπτυξη.

ABSTRACT

The economical progress and the development of a place depend on its geographical position, history and natural wealth. Crucial role have the residents education and culture.

This dissertation deals with the economical progress of Argolida which belongs in the division of Peloponnese. The geography of the region is dominated by mountains, 50,1% of the total area, while only 19,9% is flat. However here exist some of the most fertile areas of the country like the Argolic and Corinth plains. Also its large length of coastline can be a great advantage for maritime transportations.

Specifically, for Argolida, we will answer to the following questions:

- what is the history of the area and how much affected the economy,
- if the geographical location had a role in the development throughout years,
- If the natural wealth helped in business operations,
- if it is possible to find a more effective way to exploit the natural wealth,
- how important is tourism and
- how possible is to have new investments considering the economical crisis.

In addition, we will present the necessary data for substantiate our view and in our conclusion we will refer to possible new business activities which will lead to the wishful growth.

Πίνακας περιεχομένων

ΠΡΟΛΟΓΟΣ.....	2
ABSTRACT.....	3
ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	5
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΚΑΙ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ	
1.1. ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΑ ΚΑΙ ΓΕΝΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΝΟΜΟΥ ΑΡΓΟΛΙΔΑΣ.....	7
1.2. Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΑΡΓΟΛΙΔΑΣ	11
1.3. ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΕΡΓΙΑ ΚΑΙ ΤΟ ΑΚΑΘΑΡΙΣΤΟ ΕΓΧΩΡΙΟ ΠΡΟΙΟΝ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ.....	14
1.3.1. ΑΝΕΡΓΙΑ.....	15
1.3.2. ΑΚΑΘΑΡΙΣΤΟ ΕΓΧΩΡΙΟ ΠΡΟΙΟΝ	18
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΟΥ ΦΥΣΙΚΟΥ ΠΛΟΥΤΟΥ ΣΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ	
2.1. ΟΙ ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΕΣ ΣΤΗΝ ΑΡΓΟΛΙΔΑ.....	19
2.1.1. ΕΣΠΕΡΙΔΟΕΙΔΗ ΚΑΙ ΒΕΡΙΚΟΚΑ.....	20
2.1.2. Η ΕΛΙΑ ΚΑΙ ΤΑ ΠΑΡΑΓΩΓΑ ΤΗΣ.....	23
2.2. ΑΛΙΕΙΑ ΚΑΙ ΥΔΑΤΟΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΕΣ.....	25
2.2.1. “ΣΕΛΟΝΤΑ”	27
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 ΤΟ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟ ΕΠΙΧΕΙΡΕΙΝ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ	
3.1. ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΤΟΥΡΙΣΜΟ.....	31
3.1.1. ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ.....	34
3.2. ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΙ ΧΩΡΟΙ.....	38
3.3. ΚΑΣΤΡΑ ΚΑΙ ΦΡΟΥΡΙΑ ΤΗΣ ΕΝΕΤΟΚΡΑΤΙΑΣ.....	41
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4 ΠΙΘΑΝΟ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟ ΜΟΝΤΕΛΟ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΑΡΓΟΛΙΔΑΣ	
4.1. ΤΟΜΕΑΣ ΠΡΩΤΟΓΕΝΟΥΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ.....	43
4.2. ΤΟΜΕΑΣ ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΟΥΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ.....	45
4.3. ΤΟΜΕΑΣ ΤΡΙΤΟΓΕΝΟΥΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ.....	46
4.4. ΤΑ ΣΗΜΑΝΤΙΚΟΤΕΡΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΕΣΠΑ 2014-2020.....	47
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	49
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΕΙΑ.....	51
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ	57

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ο στόχος της παρούσας πτυχιακής εργασίας είναι η κατανόηση και η ανάλυση της οικονομικής εξέλιξης του Νομού Αργολίδας. Η επιλογή της εργασίας έγινε εν μέρει για λόγους εντοπιότητας κυρίως όμως για να επισημανθεί ο σημαντικός πλούτος της εν λόγω περιοχής και οι δυνατότητές της για περαιτέρω ανάπτυξη.

Στην πρώτη ενότητα του πρώτου κεφαλαίου αναφέρονται τα γεωγραφικά στοιχεία όπως η θέση, η έκταση, ο πληθυσμός και οι δήμοι που απαρτίζουν το νομό καθώς και η ενασχόληση των κατοίκων. Στη δεύτερη ενότητα γίνεται αναφορά στην πλούσια ιστορική κληρονομιά που έχει κάθε ένας από τους δήμους που τον απαρτίζουν και στην τρίτη δίνονται αναλυτικά στοιχεία, με πίνακες, για την ανεργία και το ακαθάριστο προϊόν της περιοχής.

Στο δεύτερο κεφάλαιο αναλύουμε τη συμβολή του φυσικού πλούτου στην ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας ξεκινώντας με την πρώτη ενότητα και την εισαγωγή στις καλλιέργειες της Αργολίδας. Στη συνέχεια αναφερόμαστε αναλυτικότερα στους τομείς που καταλαμβάνουν το μεγαλύτερο κομμάτι της τοπικής αγροτικής οικονομίας, τα εσπεριδοειδή, τα βερίκοκα και τις ελαιοκαλλιέργειες. Παράλληλα σημειώνουμε τις σημαντικότερες εταιρείες του είδους δίνοντας τα οικονομικά τους μεγέθη. Η δεύτερη ενότητα ασχολείται με την αλιεία και την υδατοκαλλιέργεια και τέλος αναφέρονται τα οικονομικά στοιχεία για μια από τις μεγαλύτερες εταιρείες του κλάδου.

Το τρίτο κεφάλαιο είναι αφιερωμένο στον τουρισμό της περιοχής. Στην πρώτη ενότητα δίνουμε γενικές πληροφορίες για την τουριστική κίνηση από το 1970 μέχρι και σήμερα ενώ ακολουθεί αναφορά στοιχείων για τον αριθμό των ξενοδοχείων και δωματίων και για την πληρότητά τους κατά τους καλοκαιρινούς μήνες. Ακολουθούν οι βασικές τουριστικές περιοχές του νομού, και τέλος δίνουμε έμφαση στους αρχαιολογικούς χώρους και στα κάστρα και φρούρια που υπάρχουν στην περιοχή και είναι από την εποχή της Ενετοκρατίας.

Το τέταρτο κεφάλαιο ασχολείται με το πιθανό αναπτυξιακό μοντέλο του νομού και με συγκεκριμένες προτάσεις στους τρεις τομείς της οικονομίας, τον

πρωτογενή, τον δευτερογενή και τον τριτογενή. Επίσης στο τελευταίο κομμάτι γίνεται αναφορά στα προγράμματα ΕΣΠΑ 2014 - 2020 που αφορούν την περιφέρεια μας και ιδιαίτερα τους τομείς του τουρισμού, της απασχόλησης και της νεοφυούς επιχειρηματικότητας.

Κλείνοντας την εργασία οδηγούμαστε στα συμπεράσματα που προκύπτουν από τα γραφόμενα και ευελπιστούμε πως με την παρούσα μελέτη θα βοηθήσουμε στην εξέλιξη του τόπου μας. Ο νομός Αργολίδας μπορεί να παίξει σημαντικό ρόλο στην ανάπτυξη της περιφέρειας Πελοποννήσου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο

ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΚΑΙ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

1.1. Γεωγραφικά και Γενικά Στοιχεία Νομού Αργολίδας

Η Αργολίδα¹ βρίσκεται στο ανατολικό τμήμα της Πελοποννήσου και έχει πρωτεύουσα το Ναύπλιο. Βόρεια συνορεύει με το νομό Κορινθίας, νοτιοανατολικά με την επαρχία της Τροιζηνίας, δυτικά και νότια με τον νομό Αρκαδίας, ενώ στα νότια και νοτιοανατολικά βρέχεται από τον Αργολικό κόλπο και στα βορειοανατολικά από τον Σαρωνικό κόλπο.

Πηγή: (http://www.gto.gr/images/maps/pe_argol.gif)

¹https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%9D%CE%BF%CE%BC%CF%8C%CF%82_%CE%91%CF%81%CE%B3%CE%BF%CE%BB%CE%AF%CE%B4%CE%B1%CF%82

Η έκταση της είναι 2.214 τ. χλμ. Και σύμφωνα με την απογραφή του 2011 της Ελληνικής Στατιστικής Υπηρεσίας (ΕΛΣΤΑΤ) ο πληθυσμός της ανέρχεται στους 97.044 κατοίκους.

Απογραφή πληθυσμού 2011	
Σύνολο πληθυσμού Ν. Αργολίδας	97.044
Δ. Άργους – Μυκηνών	42.022
Δ. Επιδαύρου	8.155
Δ. Ερμιονίδας	13.551
Δ. Ναυπλιέων	33.356

Πηγή: (ΕΛΣΤΑΤ, Απογραφή πληθυσμού 2011)

Το έδαφος του Νομού είναι κυρίως ορεινό με εξαίρεση την πεδιάδα του Άργους και μερικές μικρές πεδινές εκτάσεις στις περιοχές του Κρανιδίου, της Ερμιόνης, της Επιδαύρου και του Λιγουριού. Το ανάγλυφο της περιοχής διαμορφώνουν τα βουνά: Τραχύ όρος που το μεγαλύτερό του τμήμα βρίσκεται στην Αρκαδία, Λύρκειο όρος, Αρτεμίσιο όρος, Κτενιάς, Ολίγυρτος, Αραχναίο που είναι και το καθαυτό Αργολικό βουνό, Δίδυμο όρος και Αδέρες.

Σύμφωνα με το πρόγραμμα Καλλικράτης οι δήμοι του νομού Αργολίδας είναι οι ακόλουθοι:

- Δ. Άργους – Μυκηνών
- Δ. Επιδαύρου
- Δ. Ερμιονίδας
- Δ. Ναυπλιέων

Σε κάθε ένα από τους προαναφερθείσες δήμους υπάρχουν σημαντικότερα αρχαιολογικά μνημεία μερικά από τα οποία είναι: οι Μυκήνες, το κάστρο του Άργους, η Αρχαία Τίρυνθα, το Παλαμήδι, το Μπούρτζι, η Αρχαία Επίδαυρος και το θέατρο της, το σπήλαιο Φράγγχι στην περιοχή της Ερμιονίδας, η πόλη των Αλιέων στο Πόρτο Χέλι, για τα οποία θα γίνει λόγος στις ενότητες «Ιστορία της

Αργολίδας», «Αρχαιολογικοί Χώροι» και «Κάστρα και Φρούρια της Ενετοκρατίας».

Όσον αφορά την ενασχόληση των κατοίκων του Νομού, αυτή περιγράφεται στον «πίνακα 1» που ακολουθεί. Τα στοιχεία είναι από την ΕΛΣΤΑΤ και αφορούν την απογραφή του 2011. Βλέπουμε λοιπόν συμπερασματικά πως το 24,07% των κατοίκων απασχολείται στον τομέα της γεωργίας, δασοκομίας και αλιείας, το 15,69% με το χονδρικό και λιανικό εμπόριο, την επισκευή μηχανοκίνητων οχημάτων και μοτοσυκλετών, το 9,27% με δραστηριότητες υπηρεσιών, παροχής καταλύματος και υπηρεσιών εστίασης, το 8,7% με τις κατασκευές και το 7,05% με την μεταποίηση. Το υπόλοιπο 35.22% απασχολείται στην εκπαίδευση, δημόσια διοίκηση και λοιπές δραστηριότητες.

Περιγραφή τόπου μόνιμης διαμονής	ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΡΓΟΛΙΔΑΣ
Σύνολο	3,727,633	196,761	34,165
Γεωργία, Δασοκομία και Αλιεία	372,209	50,439	8,223
Μεταποίηση	341,418	12,982	2,408
Παροχή ηλεκτρικού ρεύματος, φυσικού αερίου, ατμού και κλιματισμού	31,355	2,795	197
Παροχή νερού, επεξεργασία λυμάτων, διαχείριση αποβλήτων και δραστηρ. Εξυγίανσης	19,655	893	150
Κατασκευές	254,081	16,714	2,946
Χονδρικό και λιανικό εμπόριο, επισκευή μηχανοκίνητων οχημάτων και μοτοσυκλετών	651,739	28,605	5,360
Μεταφορά και αποθήκευση	192,871	7,399	1,202
Δραστηριότητες υπηρεσιών, παροχής καταλύματος και υπηρεσιών εστίασης	291,589	14,778	3,167
Ενημέρωση και επικ.	90,743	1,889	335
Χρηματοπιστωτικές και ασφαλιστικές δραστηριότητες	102,307	3,118	473
Επαγγελματικές και επιστημονικές και τεχνικές δραστηριότητες	200,963	7,241	1,288
Διοικητικές και υποστηρικτικές δραστηριότητες	102,192	3,543	770
Δημόσια διοίκηση και άμυνα – υποχρεωτική κοινωνική ασφάλιση	359,779	15,220	2,498
Εκπαίδευση	294,359	12,545	2,298
Δραστηριότητες σχετικές ανθρώπινη υγεία και την κοινωνική μέριμνα	236,831	9,244	1,385
Τέχνες διασκέδαση και ψυχαγωγία	47,401	2,839	390
Άλλες δραστ. παροχής υπηρεσιών	70,721	3,468	539
Δραστηριότητες νοικοκυριών ως εργοδοτών	51,586	2,373	393
Λοιποί κλάδοι	15,854	676	143

Πίνακας 1, Πηγή: (ΕΛΣΤΑΤ, Απογραφή πληθυσμού 2011. Απασχολούμενοι κατά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας.)

1.2. Η Ιστορία του Νομού Αργολίδας

Η Αργολίδα από τα μυθολογικά χρόνια λεγόταν και Αργεία χώρα, το δε πολιτικό της κέντρο στην ιστορική περίοδο ήταν το Άργος.

Το Άργος² είναι η αρχαιότερη συνεχώς κατοικούμενη πόλη της Ελλάδας και της Ευρώπης και βρίσκεται σε απόσταση 12 χιλιομέτρων από το Ναύπλιο. Εντάσσεται δε στο κέντρο ενός μεγάλου Αρχαιολογικού Χώρου που περιλαμβάνει τις Μυκήνες στα 10 χλμ, την Αρχαία Τίρυνθα στα 6 χλμ, το Ναύπλιο, τη Λέρνα στα 10 χλμ και την Επίδαυρο στα 40 χλμ.

Η πόλη υπήρχε σαν οικισμός από τη Νεολιθική εποχή (τα ευρήματα φυλάσσονται στο μουσείο της πόλης). Κατά τη Μυκηναϊκή περίοδο το Άργος μαζί με τις Μυκήνες και την Τίρυνθα αποτέλεσε σημαντική εγκατάσταση με στρατηγική θέση. Ενώ κατά τους Προϊστορικούς χρόνους και με την κάθοδο των Δωριέων η πόλη γνώρισε ακμή και δημιουργήθηκαν τρία βασίλεια, αυτό του Άργους, των Μυκηνών και της Τίρυνθας. Τέλος, κατά τους Ιστορικούς χρόνους, υπό την τυραννία του Φείδωνα, η πόλη διέθετε το δικό της νόμισμα και είχε φτάσει στο απόγειο της ισχύος της. Κατά την περίοδο αυτή λειτουργούσαν σχολές γλυπτικής και χαλκοπλαστικής ενώ υπήρχαν αξιόλογα κεραμοποιεία, βυρσοδεψεία και βιοτεχνίες ενδυμάτων. Σημαντικό είναι να σημειωθεί η διοργάνωση, σε τακτά χρονικά διαστήματα, έκθεσης με τα προϊόντα της Αργολικής γης.

²<https://argolikivivliothiki.gr/2008/10/28/%CE%B1%CF%81%CE%B3%CE%BF%CF%83/>

Το Ναύπλιο³ ήταν η πρώτη πρωτεύουσα του Νεοελληνικού Κράτους (το Κρανίδι υπήρξε πρωτεύουσα για μια ημέρα). Ιδρυτής της φέρεται ο μυθικός Ναύπλιος, γιός του Ποσειδώνα και της Αμυμώνης. Η πόλη γνώρισε ιδιαίτερη ακμή επί της εποχής των Βενετών, ενώ επί Ενετοκρατίας έγινε εμπορικό κέντρο και το λιμάνι της είχε μεγάλη κίνηση. Την περίοδο της Τουρκοκρατίας γνώρισε διαδοχικές πολιορκίες και μετά την άλωση έγινε το κέντρο του αγώνα και έδρα της επαναστατικής κυβέρνησης. Το 1828 αποβιβάστηκε στο Ναύπλιο ο Ιωάννης Καποδίστριας και το 1833 ο Όθωνας. Το 1834 με βασιλικό διάταγμα έπαψε να είναι πρωτεύουσα του Ελληνικού Κράτους. Πολύ αργότερα εκδηλώθηκε κίνημα κατά το οποίο οι επαναστάτες ζητούσαν τη διάλυση της Βουλής και τη συγκρότηση εθνοσυνέλευσης, η επανάσταση όμως πνίγηκε στο αίμα από το στρατό που έστειλε η κυβέρνηση. Το 1862 ο Όθωνας εγκατέλειψε την Ελλάδα.

Παλαμήδι, Πηγή: (<http://www.kastra.eu/>)

Η στρατηγική θέση της Επιδαύρου (στα ανατολικά του νομού) και το Ασκληπιείο της, συντέλεσαν ώστε η πόλη να γνωρίσει πρωτοφανή ανάπτυξη. Ο Στράβων αναφέρει ότι η Επίδαυρος συγκαταλεγόταν ανάμεσα στις ξακουστές

³<https://argolikivivliothiki.gr/2008/10/27/%CE%BD%CE%B1%CF%8D%CF%80%CE%BB%CE%B9%CE%BF/>

πόλεις, ιδιαίτερα λόγω του Ασκληπιού που είχε τη φήμη ότι γιάτρευε όλες τις νόσους. Η ναυτιλία αποτελούσε δε την κύρια ασχολία των κατοίκων της.

Το γνωστό θέατρο της Επιδαύρου το έχτισε, σύμφωνα με τον Πausανία, ο Αργεῖος αρχιτέκτονας Πολύκλειτος ο Νεότερος. Η θαυμάσια ακουστική του και η πολύ καλή του κατάσταση οδήγησαν στη θέσπιση ενός από τα γνωστότερα φεστιβάλ θεάτρου που μέχρι σήμερα αποτελεί πόλο έλξης των τουριστών.

Η επαρχία της Ερμιονίδας (με τα διαμερίσματα: Δ.Κ. Κρανιδίου, Ερμιόνης, Πορτοχελίου και Τ.Κ. Κοιλιάδας, Διδύμων, Φούρνων, Ηλιοκάστρου και Θερμησίας) εκτείνεται στο νοτιοανατολικό τμήμα της Περιφερειακής Ενότητας Αργολίδας. Κατοικήθηκε ήδη από την Παλαιολιθική και Μεσολιθική περίοδο.

Συγκεκριμένα η αρχαιολογική σκαπάνη στο σπήλαιο Φράγχθι⁴ της Κοιλιάδας Ερμιονίδας, έφερε στο φως τον αρχαιότερο πλήρη σκελετό ανθρώπου (άνδρα) στην Ελλάδα (10.000 – 8.000 χρόνια παλιό). Το σπήλαιο υπήρξε καταφύγιο κυνηγών, τροφοσυλλεκτών και ψαράδων οι οποίοι για τις ανάγκες τους χρησιμοποιούσαν εργαλεία φτιαγμένα από πυριτόλιθο και οψιδιανό. Το γεγονός της εύρεσης οψιδιανού της Μήλου ενισχύει την άποψη της πρώιμης ναυσιπλοΐας στο Αιγαίο. Επίσης κατά τη Νεολιθική περίοδο υπήρξε στην περιοχή κοινότητα γεωργών και κτηνοτρόφων που διατηρούσε επαφές με αρκετές περιοχές του Νοτίου Αιγαίου. Υπήρξαν δηλαδή μεγάλες οικονομικές μεταβολές σε κάθε περίοδο.

⁴<http://www.archaiologia.gr/blog/2013/08/12/%CF%83%CF%80%CE%AE%CE%BB%CE%B1%CE%B9%CE%BF-%CF%86%CF%81%CE%AC%CE%B3%CF%87%CE%B8%CE%B9-%CE%B1%CE%BD%CE%AC%CE%B4%CE%B5%CE%B9%CE%BE%CE%B7-%CE%BA%CE%B1%CE%B9-%CF%80%CF%81%CE%BF%CE%B2%CE%BF%CE%BB%CE%AE/>

Φράγχθι, Πηγή: (<http://www.ethnos.gr/>)

Η παράλια κωμόπολη της Ερμιόνης υπήρξε, κατά την αρχαιότητα, σημαντικό κέντρο παραγωγής πορφυροβαφής και βαψίματος νημάτων και υφασμάτων. Η εξαγωγή της πορφύρας γινόταν, υπό συγκεκριμένες συνθήκες, από τα κοχύλια. Τα αρχαία εργαστήρια παρασκευής της πορφυροβαφής και οι εγκαταστάσεις του βαφείου βρίσκονταν στο σημερινό Μπίστι (στο ανατολικό άκρο της σημερινής πόλης). Το μεγαλύτερο μέρος του προϊόντος προοριζόταν για εξαγωγή γι' αυτό και χρειάζονταν άνθρωποι με γνώσεις τόσο της εσωτερικής όσο και της εξωτερικής αγοράς. Κατά συνέπεια η οικονομική άνθηση της περιοχής και ο πλούτος της ήταν πολύ μεγάλος.

Την ίδια περίοδο στην αρχαία πόλη των Αλιέων, που βρισκόταν στον κόλπο του σημερινού Πορτοχελίου και που σήμερα μεγάλο τμήμα της είναι βυθισμένο στη θάλασσα, υπήρξε κέντρο συλλογής οστράκων τα οποία παραδίδονταν προς επεξεργασία στην Ερμιόνη. Σ' αυτό συνηγορεί το γεγονός πως κατά τις ανασκαφές δεν βρέθηκαν σωροί από όστρακα.

Στην πόλη των Αλιέων σημαντική θέση επίσης κατείχε και η αγροτική οικονομία με την καλλιέργεια της ελιάς, ενώ η αλιεία ήταν ιδιαίτερα ανεπτυγμένη. Το λιμάνι της δε ήταν πολύ σημαντικό για το διαμετακομιστικό εμπόριο.

Το σημαντικότερο όμως στοιχείο ήταν η κοπή νομισμάτων πράγμα που υποδεικνύει την οικονομική επιφάνεια της πόλης. Γενικότερα θα λέγαμε πως τη συγκεκριμένη ιστορική περίοδο οι Αλιείς είχαν το ίδιο βιοτικό επίπεδο με τους κατοίκους της Ερμιόνης.

1.3. Στοιχεία για την Ανεργία και το Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν του Νομού

Τα δεδομένα της ανεργίας που παρουσιάζονται στην παρούσα εργασία (πίνακας 2) αφορούν την απογραφή της Ελληνικής Στατιστικής Υπηρεσίας⁵ το έτος 2011. Επικεντρώνονται στον μόνιμο πληθυσμό κατά φύλο και κατάσταση ασχολίας, τόσο στην περιφερειακή ενότητα της Αργολίδας ως σύνολο, όσο και στους επιμέρους της δήμους. Επίσης παρουσιάζονται στοιχεία της ανεργίας για τα έτη 2012 έως και 2014 από την ΕΛΣΤΑΤ. Οι πληροφορίες δε για το ακαθάριστο εγχώριο προϊόν αφορούν τα έτη 2007 έως 2013 και αναφέρονται σε ολόκληρη την επικράτεια αλλά και στην περιφέρεια Πελοποννήσου και τον νομό Αργολίδας. Ακολουθεί η επεξεργασία αυτών των στοιχείων.

1.3.1. Ανεργία

Το ποσοστό των ανέργων (στους οικονομικά ενεργούς πολίτες) στην περιφερειακή ενότητα της Αργολίδας, σε σχέση με το σύνολο της περιφέρειας Πελοποννήσου, είναι 17,6% και το ποσοστό ανεργίας σε ολόκληρη την Πελοπόννησο είναι 15,91% , όλα σύμφωνα με την απογραφή του 2011.

Πιο ειδικά, από τον «πίνακα 2» εξάγουμε τα ακόλουθα συμπεράσματα. Στο σύνολο των οικονομικά ενεργών πολιτών της Αργολίδας οι απασχολούμενοι κατέχουν το 83,91% και οι άνεργοι το 16,09%. Από το σύνολο των ανέργων το 56,77% είναι άνδρες και το 43,23% είναι γυναίκες. Στο δε σύνολο των ανέργων του Νομού ο Δήμος Άργους – Μυκηνών έχει ποσοστό 45,79%, ο Δήμος Ναυπλίου 34,83%, της Επιδαύρου 6,3% και της Ερμιονίδας 13,34%. Υπάρχει όμως ακόμα ένα σημαντικό κομμάτι στην ανεργία, αυτό των νέων ανέργων και των πρώην απασχολούμενων. Στο σύνολο λοιπόν των ανέργων του νομού το 65,88% είναι πρώην απασχολούμενοι και το 34,12% είναι νέοι άνεργοι που δεν είχαν την δυνατότητα να βρουν εργασία.

Επιπλέον ,για το 2012 η ΕΛΣΤΑΤ δίνει ποσοστό ανεργίας στην περιφέρεια Πελοποννήσου ίσο με 19,2%, για το 2013 δίνει 21,9% και για το 2014 ποσοστό

⁵ <http://www.statistics.gr/el/statistics/eco>

23,4% (πηγή: από την έκδοση της ΕΛΣΤΑΤ, «ΕΛΛΑΣ με αριθμούς» Ιούλιος – Σεπτέμβριος 2015, σελ. 113) .

Συμπερασματικά βλέπουμε πως η ανεργία ήδη από το 2011 έχει ανέβει σταδιακά σε υψηλά επίπεδα και η διαφορά ανδρών, γυναικών κυμαίνεται σε κοντινά ποσοστά. Όσον αφορά τους δήμους, παρατηρούμε πως ακόμα και οι πιο μικροί σε έκταση έχουν σοβαρά προβλήματα στην απορρόφηση του εργατικού τους δυναμικού. Επίσης σημαντικό είναι το αδιέξοδο που αντιμετωπίζουν οι άνθρωποι που βγαίνουν για πρώτη φορά στην αγορά εργασίας. Βλέπουμε πως στην περιφερειακή ενότητα Αργολίδας οι νέοι άνεργοι ανέρχονται 2.235 άτομα.

Περιγραφή τόπου μόνιμης διαμονής - φύλο	Σύνολο	Οικονομικά Ενεργοί		Άνεργοι	Πρώην απασχολούμενοι	Νέοι
		Σύνολο	Απασχολούμενοι			
				Σύνολο	Σύνολο	
Σύνολο Χώρας	10,816,286	4,586,636	3,727,633	859,003	593,235	265,768
Περιφέρεια Πελοποννήσου	577,903	233,986	196,761	37,225	23,243	13,982
Περιφερειακή Ενότητα Αργολίδας	97,044	40,716	34,165	6,551	4,316	2,235
Άρρενες	48,713	25,403	21,684	3,719	2,442	1,277
Θήλειες	48,331	15,313	12,481	2,832	1,874	958
Δήμος Ναυπλίων	33,356	14,327	12,045	2,282	1582	700
Άρρενες	16,888	8,489	7,283	1206	834	372
Θήλειες	16,468	5,838	4,762	1076	748	328
Δήμος Άργους Μυκηνών	42,022	17,605	14,605	3000	1773	1127
Άρρενες	20,835	11,104	9,360	1744	1087	657
Θήλειες	21,187	6,501	5,245	1256	786	470
Δήμος Επιδαύρου	8,115	3,108	2,713	395	244	151
Άρρενες	4,099	2,053	1810	243	148	95
Θήλειες	4,016	1055	903	152	96	56
Δήμος Ερμιονίδας	13,551	5,676	4,802	874	617	257
Άρρενες	6,891	3,757	3,231	526	373	153
Θήλειες	6,660	1919	1571	348	244	104

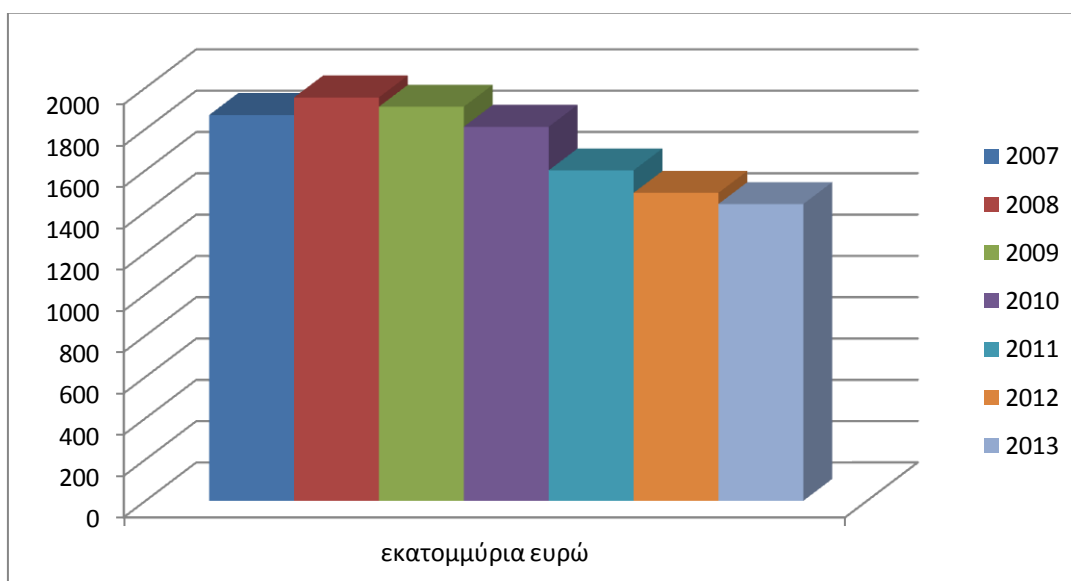
Πίνακας 2, Πηγή: (ΕΛΣΤΑΤ. Απογραφή Πληθυσμού 2011. Μόνιμος Πληθυσμός κατά φύλο και κατάσταση ασχολίας)

1.3.2 Ακαθάριστο εγχώριο προϊόν

Το ακαθάριστο εγχώριο προϊόν είναι το σύνολο όλων των αγαθών που παράγει μια οικονομία εκφρασμένο σε χρηματικές μονάδες στη διάρκεια ενός έτους [ΑΕΠ = κατανάλωση + επένδυση + δημόσιες δαπάνες + καθαρές εξαγωγές (όπου καθαρές εξαγωγές εννοούμε μείον τις εισαγωγές)]. Σύμφωνα λοιπόν με τον «πίνακα 3» κατά το έτος 2007 η Αργολίδα είχε 19,08% του ΑΕΠ της Πελοποννήσου, το 2008 είχε το 19,33%, το 2009 το 19,25%, το 2010 το 19,2%, το 2011 το 18,17%, το 2012 το 18,03% και το 2013 το 18,17%. Σ' αυτά τα επτά χρόνια παρατηρείτε πτώση του ΑΕΠ όπως απεικονίζεται και στο διάγραμμα 1.

Έτη	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Ελλάδα	232,695	241,990	237,534	226,031	207,029	191,204	180,389
Πελοπόννησος	9,790	10,102	9,912	9,430	8,806	8,270	7,910
Αργολίδα	1,868	1,953	1,908	1,811	1,600	1,491	1,437

«Πίνακας 3», Πηγή: (ΕΛΣΤΑΤ, Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν, σε εκατομμύρια ευρώ, σε τρέχουσες τιμές)

«Διάγραμμα 1», Πηγή: (ΕΛΣΤΑΤ, ΑΕΠ Νομού Αργολίδας 2007 έως 2013)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο

Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΟΥ ΦΥΣΙΚΟΥ ΠΛΟΥΤΟΥ ΣΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ

2.1. Οι Καλλιέργειες στην Αργολίδα

Οι πεδινές εκτάσεις του νομού, αν και μικρές σε μέγεθος, είναι ιδιαίτερα εύφορες και ήδη από το 1900 ο αγροτικός κόσμος της περιοχής γνώριζε άνθηση με την καλλιέργεια δημητριακών, σταφίδας και καπνού. Αργότερα, γύρω στο 1930, οι αγρότες επιλέγουν να παράγουν ντομάτα και μάλιστα στο πέρασμα των ετών ιδρύονται αρκετές εταιρείες παραγωγής ντοματοπολτού όπως οι Κύκνος, Πελαργός, Κρίνος και αργότερα το εργοστάσιο ΡΕΑ. Από τη δεκαετία του 1960 και μετά γίνεται πλέον συστηματική καλλιέργεια εσπεριδοειδών (πορτοκαλιές, λεμονιές, μανταρινιές) και δημιουργούνται χυμοποιεία και συσκευαστήρια για τη σωστή επεξεργασία και προώθηση των προϊόντων. Επιπλέον καλλιεργούνται βερικοκιές και ροδακινιές. Η παραγωγή ελαιολάδου στην Αργολίδα είναι εξίσου σημαντική και σύμφωνα με την ΕΛ.ΣΤΑΤ. την περίοδο 2007 – 2008 κατέχει το 11,9% της παραγωγής της περιφέρειας Πελοποννήσου. Επίσης, στην περιοχή της Ερμιονίδας εκτός από τις ελαιοκαλλιέργειες που αποτελούν μια από τις κύριες πηγές εσόδων των κατοίκων της γίνεται και καλλιέργεια ροδιάς που τα τελευταία χρόνια είναι δημοφιλής και υπάρχουν παραγωγοί που εκμεταλλεύονται τον χυμό των καρπών. Δεν πρέπει να παραλείψουμε αρκετούς μικρούς παραγωγούς πατάτας που καλύπτουν τις τοπικές ανάγκες της αγοράς.

Με βάση τα στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ από την απογραφή της γεωργίας και κτηνοτροφίας το 2009, η κατανομή της συνολικής γεωργικής έκτασης στην περιοχή της Αργολίδας είναι η ακόλουθη:

ΓΕΩΡΓΙΚΗ ΕΚΤΑΣΗ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΑΡΓΟΛΙΔΑΣ			
Συνολική Γεωργική		Χρησιμοποιούμενη	
Εκμεταλλεύσεις	Έκταση	Εκμεταλλεύσεις	Έκταση
15.535	605	15.514	522

«Πίνακας 4», Πηγή: (ΕΛΣΤΑΤ, Απογραφή Γεωργίας – Κτηνοτροφίας, έτος 2009, εκτάσεις σε χιλιάδες στρέμματα)

Σύμφωνα με το υπουργείο αγροτικής ανάπτυξης και τροφίμων, μέχρι τον Δεκέμβριο του 2014 υπήρχαν 34 ενεργοί αγροτικοί συνεταιρισμοί⁶ στην περιφέρεια της Αργολίδας. Αυτό δείχνει την προσπάθεια των ντόπιων παραγωγών να ανταποκριθούν στις απαιτήσεις της εποχής και να προωθήσουν τα προϊόντα τους με επιτυχία τόσο στο εσωτερικό της χώρας όσο και στο εξωτερικό.

2.1.1 Εσπεριδοειδή και βερίκοκα

Το 1938 δημιουργήθηκε η Ένωση Αγροτικών Συνεταιρισμών (Ε.Α.Σ.) Αργολίδας από 5.000 περίπου αγροτικές οικογένειες με σκοπό τη συγκέντρωση και προώθηση των αγροτικών προϊόντων της περιοχής, τη μείωση του κόστους παραγωγής, την προστασία των παραγωγών και την παροχή κατάλληλων καλλιεργητικών μεθόδων.

Το 1983 ιδρύθηκε η Οργάνωση Παραγωγών Ένωσης Αγροτικών Προϊόντων ΡΕΑ (Ε.Α.Σ.Α. ΡΕΑ) για εσπεριδοειδή και βερίκοκα. Αριθμεί 3.900 μέλη που καλλιεργούν 57.000 στρέμματα με εσπεριδοειδή και 8.000 με βερίκοκα. Η παραγωγή νωπού προϊόντος ανέρχεται για τα μεν εσπεριδοειδή στους 130.000 τόνους και για τα βερίκοκα στους 7.000 τόνους. Σκοπός της, ανάμεσα σε άλλα, είναι να αναδιοργανώσει τις καλλιέργειες, να αγοράσει επιπλέον μηχανολογικό εξοπλισμό, να διαφημίσει τα προϊόντα, να συμμετάσχει σε εκθέσεις προώθησης

⁶ <http://www.argolikeseidhseis.gr/2014/12/34.html>

και σε σεμινάρια και να καλύψει το κόστος συστημάτων πιστοποίησης της ποιότητας.

Πορτοκαλιές, Πηγή: (<https://argolikivivliothiki.gr/>)

Η Ε.Α.Σ.Α. έχει μια σειρά βιομηχανικών εγκαταστάσεων στις οποίες γίνεται η επεξεργασία των προϊόντων που παράγονται από τα μέλη της. Στο εργοστάσιο ΡΕΑ παράγονται οι ομώνυμοι χυμοί, στην κονσερβοποιεία ΠΕΛΑΡΓΟΣ φτιάχνουν κομπόστες φρούτων αλλά και πουρέ βερίκοκων και ροδάκινων, ενώ υπάρχουν ακόμα μια μονάδα τυποποίησης, μια μεταποίησης με 4 γραμμές Tetra Pak και γραμμή αναψυκτικών PET και CAN και ένα μικροβιολογικό και χημικό εργαστήριο.

Το καλοκαίρι του 2014 υπογράφηκε συμφωνία, ισχύος έως το 2020, μεταξύ της Ε.Α.Σ. Αργολίδας και της Θρακικής ΕΠΑΠ (Ένωση Παρασκευαστών Αεριούχων Ποτών ΑΕ, στην Ορεστιάδα Έβρου)⁷ προκειμένου να συνεργαστούν στην παραγωγή αναψυκτικών. Πιο συγκεκριμένα η γνωστή σε όλους, από τις διαφημίσεις, Green Cola αλλά και άλλα αναψυκτικά θα παράγονται εκτός από την Ορεστιάδα και στο εργοστάσιο Εσπερίδες στην Αργολίδα. Σκοπός είναι πέρα από την αντιμετώπιση της αυξημένης ζήτησης της Green Cola, η παραγωγή και ανάπτυξη νέων προϊόντων. Το ίδιο έτος η ΕΑΣ Αργολίδας

⁷ <http://www.enet.gr/?i=news.el.article&id=444278>

παρήγαγε πάνω από 40 εκατομμύρια μονάδες σε 280 διαφορετικούς κωδικούς και οι συνολικές της πωλήσεις ήταν 19 εκατομμύρια ευρώ.

Η Ε.Α.Σ.Α. όμως εκτός από την Ελληνική αγορά προωθεί τα προϊόντα της και στο εξωτερικό σε χώρες όπως η Ρωσία, Ουκρανία, Λιβύη, Ιορδανία, Αίγυπτος, Κίνα, Κύπρος, Δανία, Σουηδία κ.α., διαθέτοντας στις εκεί αγορές τα ακόλουθα brands: Rea Fresh, Agros, Madora, Juicy, Mythical Juice και My Sweet Drink. Νέοι ορίζοντες έχουν ανοίξει στην Αργολίδα που διαθέτει μια από τις πιο ανταγωνιστικές μονάδες παραγωγής χυμών φρούτων, αναψυκτικών και λοιπών υποπροϊόντων.

Στον νομό δραστηριοποιούνται και αρκετές ιδιωτικές εταιρείες όπως η Matragos S.A.⁸ Concentrate Juice που εδρεύει στο Κουτσοπόδι Άργους. Ιδρύθηκε το 1950, οι εγκαταστάσεις της έχουν έκταση 5000 τ.μ. σε οικόπεδο 50 στρεμμάτων και ασχολείται με την συγκομιδή, συσκευασία, εμπορία και εξαγωγή εσπεριδοειδών και άλλων φρούτων. Έχει πιστοποιηθεί με ISO 22000/2005 και εκτός από τις συνεργασίες που έχει με μεγάλα σούπερ μάρκετ της ελληνικής αγοράς κάνει εξαγωγές και σε ολόκληρη την Ευρώπη.

Επίσης η Epidavros Fruit S.A.⁹ είναι μια οικογενειακή εταιρεία που ιδρύθηκε το 2009, το συσκευαστήριο και τα κεντρικά της γραφεία βρίσκονται σε έκταση 10.000 τ.μ. στο Σκαφιδάκι Αργολίδας και ασχολείται με τη συσκευασία, διανομή, εμπορία και εξαγωγή εσπεριδοειδών και άλλων φρούτων. Είναι πιστοποιημένη με ISO CERTIFICATE και εξάγει τα προϊόντα της σε ολόκληρη την Ευρώπη. Στη διάρκεια της σεζόν διακινεί περίπου 20.000 κιλά εσπεριδοειδών.

Ακόμα μια εταιρεία με σημαντική παρουσία στην αγορά είναι η Ι. ΠΑΝΑΓΗΣ – Β. ΣΙΑΤΕΡΛΗΣ Ο.Ε. με διακριτικό τίτλο MIDEA FRUIT¹⁰. Ξεκίνησε το 2005 στην περιοχή Αμπέλια Πλατανίτι Ναυπλίου σε ιδιωτικές εγκαταστάσεις συνολικής έκτασης 15.000 τ.μ. και ασχολείται με την συσκευασία και εξαγωγή εσπεριδοειδών. Τροφοδοτεί την αγορά της Ελλάδας αλλά και της ανατολικής, δυτικής Ευρώπης καθώς και τις αγορές των σκανδιναβικών χωρών.

⁸ <http://www.matragosfruit.com/>

⁹ <http://epidavrosfruits.com/indexEN.html>

¹⁰ <http://www.mideafruit.gr/index.php/en/>

2.1.2 Η Ελιά και τα παράγωγά της

Η καλλιέργεια της ελιάς είναι γνωστή από τους αρχαίους χρόνους και οι Έλληνες ήταν ο πρώτος λαός που την καλλιεργήσε στην Μεσόγειο. Το ελαιόλαδο ήδη από την εποχή του Ιπποκράτη ήταν φημισμένο για τις θεραπευτικές του ιδιότητες και σήμερα πλέον γνωρίζουμε τη σημασία των αντιοξειδωτικών ουσιών που εμπεριέχει. Για παράδειγμα, η βιταμίνη Ε, οι πολυφαινόλες, η βιταμίνη Κ αλλά και τα ιχνοστοιχεία νάτριο και κάλιο βοηθούν στην καλή υγεία του δέρματός μας.

Υπάρχουν τρία είδη ελαιοκαλλιέργειας, η ξερική, η οικολογική και η εντατική. Μέχρι και σήμερα το μάζεμα γίνεται με τα χέρια χρησιμοποιώντας είτε χτένια για να ξεχωρίσουν τους καρπούς από τα κλαδιά είτε μηχανήματα (αχινός) με τα οποία τινάζουν τις ελιές και οι καρποί τους πέφτουν πάνω στα ελαιόπανα που είναι στρωμένα γύρω από τα δέντρα. Στη συνέχεια οι καρποί μεταφέρονται στα ελαιοτριβεία όπου ξεχωρίζει το λάδι από τον πυρήνα. Συνολικά στο νομό λειτουργούν 41 ελαιοτριβεία (πηγή: www.vrisko.gr).

Το έτος 2012 και σύμφωνα με το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, στην Αργολίδα λειτουργούσαν οι ακόλουθες 9 μονάδες τυποποίησης ελαιολάδου.

Εγκεκριμένες μονάδες τυποποίησης ελαιολάδου
Ν. ΛΑΔΑΣ ΜΟΝΟΠΡΟΣΩΠΗ ΕΠΕ
ΣΤΥΛΙΑΝΟΣ ΔΗΜΑΡΑΚΗΣ 'ΕΡΜΗΣ ΑΕ'
ΕΛΑΙΟΛΑΔΑ ΑΡΓΟΛΙΔΑΣ ΑΦΟΙ ΦΑΚΛΑΡΗ ΑΕ
ΜΕΛΑΣ ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ – ΕΛΑΙΟΥΡΓΕΙΑ ΑΣΚΛΗΠΙΕΙΟΥ
Γ. ΚΟΡΔΑΛΗΣ και ΣΙΑ ΟΕ
ΜΥΚΗΝΑΙΚΗ Κ. ΚΩΤΣΟΠΟΥΛΟΣ ΑΒΕΕ
ΠΑΝ. ΤΡΙΜΠΟΝΙΑΣ και ΣΙΑ ΟΕ
ΜΠΕΚΑΣ ΔΗΜΟΣ
ΜΠΑΛΑΦΑΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ – ΔΗΜΑΡΑΚΗΣ ΟΕ 'OLIVE VISION'

«Πίνακας 5», Πηγή: (ΠΑΣΕΓΕΣ, 30.08.2012, από Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων)

Το 2013 βραβεύτηκε¹¹ στην Αμερική το ελαιόλαδο της Ερμιονίδας¹² στο διεθνή διαγωνισμό 'Los Angeles International Extra Virgin Olive Oil Competition 2013'. Τα βραβεία που δόθηκαν αφορούσαν την συσκευασία και την γεύση.

Η εταιρεία Olive Vision Μπαλάφας Κ. – Δημαράκης Γ. & ΣΙΑ είναι μια από τις εταιρείες που βραβεύτηκαν στο Λος Άντζελες. Ιδρύθηκε το 2011 από τους Κώστα Μπαλάφα και Γιώργο Δημαράκη. Οι ελαιώνες και το τυποποιητήριο βρίσκονται στην Ερμιόνη της Αργολίδας ενώ τα γραφεία στην Αθήνα. Οι ποικιλίες που καλλιεργούν είναι η Κορωνέικη και το Μανάκι. Οι πιο γνωστές τους ετικέτες είναι το Moria Elea¹³ Deluxe και το Moria Elea Monovarietal τις οποίες εξάγουν σε 15 χώρες.

Σύμφωνα με το διεθνές συμβούλιο ελαιολάδου στο διάστημα από Οκτώβριο του 2015 έως Ιανουάριο του 2016 παρουσιάζεται αύξηση στις εξαγωγές εκτός της ευρωπαϊκής ένωσης 4%, σε σχέση με την αντίστοιχη περίοδο 2014 – 2015. Επιπλέον παρατηρήθηκε αύξηση στο εμπόριο επιτραπέζιων ελιών εντός της ευρωπαϊκής ένωσης.

Όσο αφορά τον πυρήνα αυτός χρησιμοποιείται πρωτογενώς για την παραγωγή πυρηνέλαιου (βρώσιμο έλαιο), μέσω διήθησης και κλασματικής απόσταξης. Δευτερογενώς, εφόσον απομακρυνθεί από τον πυρήνα το πλεόνασμα του λαδιού και μείνει η τύρφη, χρησιμοποιείται στην παραγωγή ζωοτροφών ή στην παραγωγή καυσίμου για οικιακή και βιομηχανική χρήση.

Στο νομό εδρεύει η εταιρεία «Ελαιουργία Αργοναυπλίας ΑΒΕ, Αφοί Κουφάκη»¹⁴ που δραστηριοποιείται στην παραγωγή ακατέργαστου

¹¹ <http://www.paratiritis-news.com/?p=45696>

¹² <http://www.vita.gr/beauty/doityourself/arthro/2090/ladi-elias-ena-diaxoniko-kallyntiko/>

¹³ <http://www.moriaelea.com/>

¹⁴ <http://anagnostis.org/content/%CE%B1%CE%BD%CE%B1%CE%BA%CE%BF%CE%B9%CE%BD%CF%89%CF%83%CE%B7-%CF%84%CE%BF%CF%85-%CF%80%CF%85%CF%81%CE%B7%CE%BD%CE%B5%CE%BB%CE%B1%CE%B9%CE%BF%CF%85%CF%81%>

πυρηνέλαιου. Ξεκίνησε τη λειτουργία της το 1957 στην Κρήτη και το 1968 ιδρύθηκε η εταιρεία στο Ναύπλιο. Η κύρια παραγωγή της (80% - 90%) διοχετεύεται στις αγορές της Ιταλίας και της Ισπανίας και το υπόλοιπο στην ελληνική αγορά.

Τον Μάρτιο του 2015 η εταιρεία έβγαλε ανακοίνωση στον έντυπο - ηλεκτρονικό τύπο της Αργολίδας σχετικά με την παράταση της λειτουργίας του πυρηνελαιουργείου της λόγω της αυξημένης ελαιοκομικής παραγωγής στην περιοχή. Ανάμεσα σε άλλα τονιζόταν η σημασία ύπαρξης τέτοιου είδους εγκαταστάσεων σε περιοχές παραγωγής¹⁵ λαδιού αφού λειτουργούν ως μονάδες ανακύκλωσης απορριμμάτων. Σύμφωνα με την ανακοίνωση στις εγκαταστάσεις της εταιρείας παράγονται ετησίως 30 εκατομμύρια κιλά πυρηνόξυλου που αντιστοιχούν σε 60.000 βαρέλια πετρελαίου. Σημειώνεται δε πως το πυρηνόξυλο αποτελεί ανανεώσιμη πηγή ενέργειας που δεν μολύνει το περιβάλλον όπως το πετρέλαιο. Επιπλέον αποδόθηκαν τα ακόλουθα οικονομικά οφέλη από τη λειτουργία τέτοιων εργοστασίων στο νομό. Προσφέρουν 70 θέσεις εργασίας, 6.5 εκατομμύρια ευρώ αύξηση στις εξαγωγές¹⁶ του νομού (σε Ιταλία και Ισπανία), 3 εκατομμύρια ευρώ αύξηση του εισοδήματος των ελαιοτριβείων και 1 εκατομμύριο ευρώ αύξηση στο εισόδημα των μεταφορέων του νομού.

2.2. Αλιεία και Υδατοκαλλιέργειες

Ο Αργολικός κόλπος είναι μια ρηχή σχετικά θάλασσα με μήκος γύρω στα 54 χιλιόμετρα και μέγιστο πλάτος περίπου 20 χιλιόμετρα. Έχει πλούσια αποθέματα αλιευμάτων που με σωστή διαχείριση υπάρχει δυνατότητα διατήρησής τους και

[CE%B3%CE%B5%CE%B9%CE%BF%CF%85-%C2%AB%CE%B1%CF%86%CE%BF%CE%B9-%CE%BA%CE%BF%CF%85%CF%86%CE%B1%CE%BA%CE%B7-%CE%B1%CE%B2%CE%B5%CE%B2%BB](http://www.paseges.gr/el/news/Egkekrimenes-monades-typopoihshs-elaioladoy-%CE%B3%CE%B5%CE%B9%CE%BF%CF%85-%C2%AB%CE%B1%CF%86%CE%BF%CE%B9-%CE%BA%CE%BF%CF%85%CF%86%CE%B1%CE%BA%CE%B7-%CE%B1%CE%B2%CE%B5%CE%B2%BB)

¹⁵ <http://www.paseges.gr/el/news/Egkekrimenes-monades-typopoihshs-elaioladoy>

¹⁶ <http://www.paseges.gr/el/news/Ayxhmenes-oi-fetines-exagwges-elaioladoy-kai-to-endokoinotiko-emporio-epitrapeziwn-eliwn>

για τα επόμενα χρόνια. Γι' αυτό το λόγο τα αλιευτικά σκάφη δεν πρέπει να ψαρεύουν στις περιοχές όπου υπάρχουν γόνιμοι και αυγά. Τα εμπορικά είδη ψαριών που βρίσκονται στον Αργολικό κόλπο, σε μεσαία νερά, είναι ο μπακαλιάρος, η κουτσομούρα, το λυθρίνι, η πεσκανδρίτσα, η κοινή γαρίδα, το θράψαλο, το χταπόδι, η τσιπούρα, η σκορπίνα κ.α.. Στα πιο βαθιά νερά υπάρχουν σκυλογαλαίοι (*Galeus melastomus*), κοβίτες ερυθράς θάλασσας, κόκκινες γαρίδες (*Aristeus antennatus*) κ.α. Οι τρόποι ψαρέματος αυτών των ειδών είναι οι ακόλουθοι: βιντζότρατα, ανεμότρατα, δίχτυα, παραγάδι, κολπάδα και ζόγκα.

Το 2009 στο 9^ο πανελλήνιο συμπόσιο ωκεανογραφίας¹⁷ και αλιείας παρουσιάστηκε η κατάσταση των αλιευμάτων του Αργολικού Κόλπου. Σύμφωνα λοιπόν με την μελέτη που έγινε, ο στόλος των αλιευτικών σκαφών της περιοχής κατά το έτος 2007 είχε ως εξής:

Μηχανότρατες	7
Γρι-Γρι	10
Βιντζότρατες	25
Παραγάδια αφρού	290
Παράκτια	365

«Πίνακας 6», Πηγή: (9^ο Πανελλήνιο Συμπόσιο Ωκεανογραφίας & Αλιείας 2009 – Πρακτικά, Τόμος Ι)

Κοιλάδα Αργολίδας, Πηγή: (<https://el.wikipedia.org/wiki/>

¹⁷ <http://symposia.ath.hcmr.gr/oldver/symposia9/Book2/0879.pdf>

Παρατηρήθηκε λοιπόν ότι η παράκτια αλιεία έφερε το μεγαλύτερο ποσοστό σκαφών. Το δε σύνολο του νομού είχε το 50% της συνολικής ακαθάριστης αξίας της αλιευτικής παραγωγής της Πελοποννήσου.

Σύμφωνα με το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Αλιείας και Θαλάσσης ΕΠΑΛΘ¹⁸ 2014 – 2020 ο τομέας της αλιείας θεωρείται ένας από τους σημαντικότερους κλάδους της εθνικής αλλά και της ευρωπαϊκής οικονομίας διότι πρώτον εξασφαλίζει τροφή υψηλής θρεπτικής αξίας, δεύτερον αξιοποιεί τους πόρους της θάλασσας και τρίτον δημιουργεί νέες θέσεις εργασίας στις περιοχές που αναπτύσσεται η αλιεία¹⁹. Έτσι λοιπόν, το 17,2% των πόρων του προγράμματος (ήτοι 90 εκατομμύρια ευρώ) θα διατεθούν για την ανάπτυξη της υδατοκαλλιέργειας. Αυτό ειδικότερα σημαίνει στήριξη της ανάπτυξης νέων ή βελτιωμένων προϊόντων, εκσυγχρονισμός των μονάδων για τόνωση της ανταγωνιστικότητας και δημιουργία νέων θέσεων εργασίας. Το δε 15% των πόρων (ήτοι 78.200.000 ευρώ) θα δοθούν στον τομέα της μεταποίησης και εμπορίας των προϊόντων της υδατοκαλλιέργειας και στην εύρεση νέων αγορών.

Πρέπει να σημειωθεί σε αυτό το σημείο πως το 2014 ο κλάδος της ιχθυοκαλλιέργειας έφτασε να παράγει 113.000 τόνους τσιπούρας και λαυρακίου συνολικής αξίας 567 εκατομμυρίων ευρώ. Η χώρα μας έχει κερδίσει τον ανταγωνισμό στην παραγωγή μεσογειακών ψαριών αφού παράγει το 65% της τσιπούρας και λαυρακίου που εκτρέφεται στην Ευρώπη και το 40% παγκοσμίως. Επίσης ο κλάδος απασχολεί γύρω στους 12.000 ανθρώπους. Όσο αφορά τον όγκο των εξαγωγών αυτές έχουν ως εξής, το 93% πηγαίνει στην Ευρωπαϊκή Ένωση, το 4% περίπου, πηγαίνει στη Β. Αμερική και το υπόλοιπο στις άλλες χώρες. Οι βασικότερες ευρωπαϊκές χώρες είναι η Ιταλία, η Ισπανία και η Γαλλία αφού απορροφούν το 50% της ελληνικής παραγωγής.

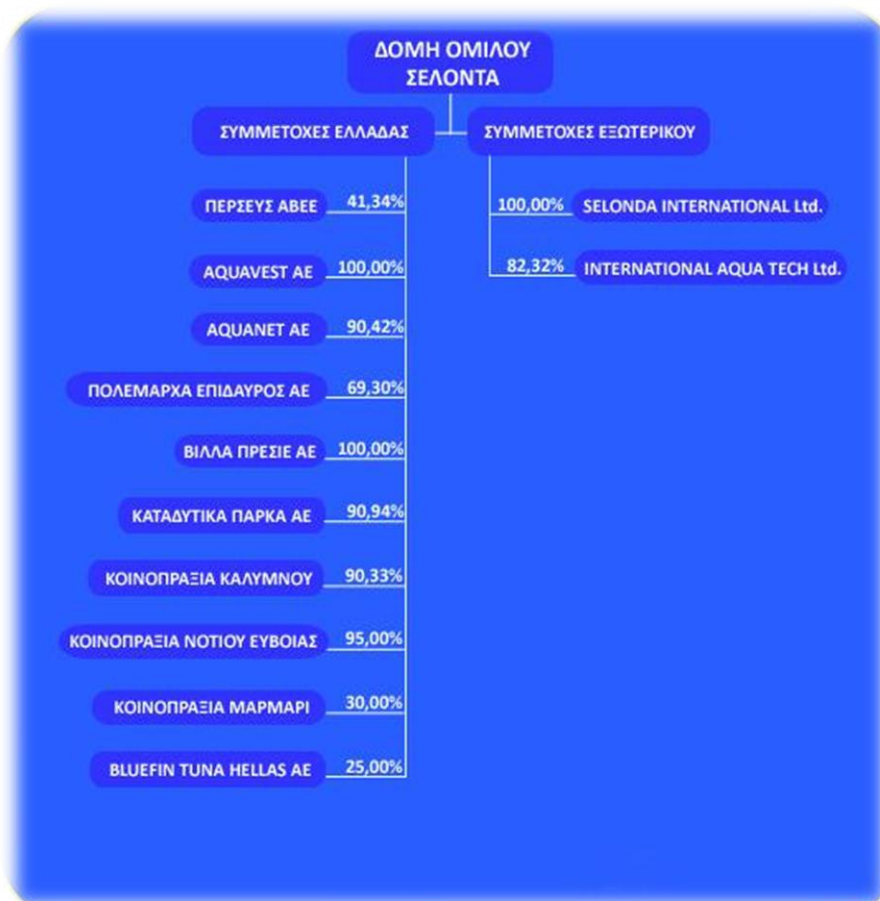
2.2.1 'Σελόντα'

¹⁸ <http://www.alieia.gr/wp-content/uploads/2015/02/TO-MELLON-THS-ALIEIAS-NEW.pdf>

¹⁹ <http://www.ethnos.gr/oikonomia/arthro/oi-trapezes-psareuoun-ependytes-gia-tis-ixthyokalliergeis-64276355/>

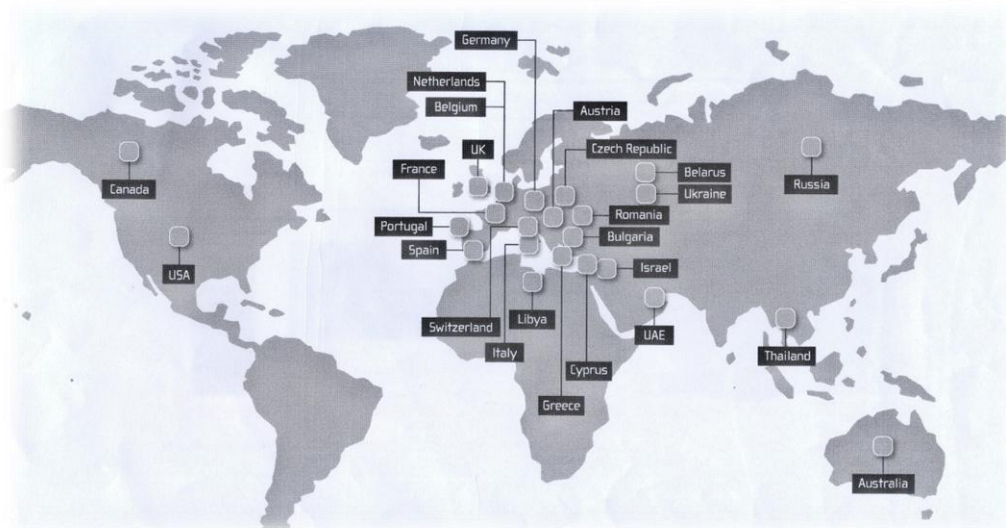
Η εταιρεία «Ιχθυοτροφεία Σελόντα ΑΕΓΕ» βρίσκεται ανάμεσα στα τέσσερα βασικά σχήματα της ελληνικής ιχθυοκαλλιέργειας. Ιδρύθηκε το 1981 με την δημιουργία στον όρμο σελόντα της πρώτης μονάδας εκτροφής λαυρακίου και τσιπούρας. Σήμερα λειτουργούν οι ακόλουθες εγκαταστάσεις: 46 θαλάσσιες μονάδες εκτροφής που παράγουν πάνω από 25.000 τόνους το χρόνο, 5 ιχθυογεννητικοί σταθμοί που παράγουν πάνω από 120 εκατομμύρια γόνους, μια μονάδα συσκευασίας στην Κοιλιάδα Αργολίδας, μια υπερσύγχρονη μονάδα συσκευασίας και μεταποίησης στη Νέα Επίδαυρο και ένα εργοστάσιο παραγωγής ιχθυοτροφών που διαχειρίζεται η θυγατρική εταιρεία Περσεύς. Η εταιρεία αποτελεί τον δεύτερο μεγαλύτερο εργοδότη της Πελοποννήσου προσφέροντας μόνιμη εργασία σε περίπου 200 κατοίκους της Κορινθίας και της Αργολίδας και ωρομίσθια απασχόληση σε πολλούς ακόμα. Συνολικά η εταιρεία απασχολεί περίπου 900 εργαζόμενους. Επίσης το όφελος των προαναφερθέντων περιοχών επαυξάνεται αν σκεφτεί κανείς την καθημερινή ενίσχυση της τοπικής οικονομίας από την αγορά προμηθειών για την λειτουργία των μονάδων. Στη διάρκεια των ετών από την ίδρυση της εταιρείας έως σήμερα έχουν επενδυθεί στην Αργολίδα και Κορινθία 23 εκατομμύρια ευρώ. Επιπλέον, όλα αυτά τα χρόνια, η ΣΕΛΟΝΤΑ²⁰ έχει πραγματοποιήσει πλήθος χορηγιών, όπως δωρεάν προϊόντα σε κοινωνικές και πολιτιστικές εκδηλώσεις, ενίσχυση του αθλητικού ομίλου «Κορωνίς Κοιλιάδας», χρηματική ενίσχυση για την αναστήλωση του μικρού θεάτρου της Αρχαίας Επιδαύρου, οικονομική ενίσχυση των αγώνων ποδοβόλει στην Κοιλιάδα Ερμιονίδας για ενίσχυση του συλλόγου «Ελπίδα» και πολλές ακόμα. Οι θυγατρικές εταιρείες του ομίλου Σελόντα παρουσιάζονται στο «διάγραμμα 2».

²⁰ <http://www.selonda.com/>

«Διάγραμμα 2», Πηγή: (<http://www.selonda.com/gr/subsidiaries.html>)

Η εταιρεία εξάγει το μεγαλύτερο μέρος της παραγωγής της, περίπου 80% στην Ευρώπη, Αμερική, Αυστραλία και στις χώρες που φαίνονται στον χάρτη που ακολουθεί.

Πηγή: (<http://www.selonda.com/gr/network.html>)

Με βάση τον ισολογισμό της εταιρείας του 2015 (παράρτημα) βγαίνουν τα ακόλουθα συμπεράσματα. Η εταιρεία Σελόντα μέσα σε μια περίοδο κρίσης και έντονων προβλημάτων παρουσίασε αύξηση των πωλήσεων κατά 19,1%. Ο κύκλος εργασιών του ομίλου αυξήθηκε 9,6% και πήγε στα 149 εκατομμύρια ευρώ από 136 εκατομμύρια που ήταν το 2014. Ο όμιλος είχε κέρδη 11.584.564 ευρώ έναντι 20.038.297 ευρώ το 2014 και η εταιρεία σελόντα είχε κέρδη ύψους 5.805.044 ευρώ έναντι 12.295.948 ευρώ το 2014.

Τα τελευταία έξι χρόνια ο κλάδος της υδατοκαλλιέργειας αντιμετώπισε σοβαρά προβλήματα βιωσιμότητας λόγω της οικονομικής κρίσης. Ξεκίνησε λοιπόν από το 2010 μια προσπάθεια συγχώνευσης της εταιρείας Δίας από τη Σελόντα ωστόσο κάτι τέτοιο δεν έχει επιτευχθεί ακόμα. Το 2014 οι τράπεζες απέκτησαν τον έλεγχο του μανάτζμεντ της Σελόντα (έχουν το 82%) με την διαγραφή δανείων ύψους 50 εκατομμυρίων ευρώ.

Εκτός από τη Σελόντα προβλήματα αντιμετωπίζουν και οι υπόλοιπες τρεις μεγάλες εταιρείες του κλάδου με δάνεια που συνολικά αγγίζουν τα 400 εκατομμύρια ευρώ και τις τράπεζες να έχουν το μανάτζμέντ τους. Όπως υποστηρίζουν οι τελευταίες, σκοπός τους είναι να δημιουργηθούν ισχυρά σχήματα που θα τραβήξουν το ενδιαφέρον των ξένων επενδυτών αφού ο τομέας της υδατοκαλλιέργειας είναι ιδιαίτερα εξωστρεφής.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο

ΤΟ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟ ΕΠΙΧΕΙΡΕΙΝ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ

3.1. Πληροφορίες για τον Τουρισμό

Ο νομός Αργολίδας ήδη από τα μέσα του 1960, κυρίως όμως τη δεκαετία του '70, είχε αρχίσει να γίνεται τουριστικός πόλος έλξης. Από τη μια οι σημαντικοί αρχαιολογικοί χώροι, το φεστιβάλ Επιδαύρου στο Αρχαίο Θέατρο, από την άλλη η προνομιακή γεωγραφική θέση του που βρίσκεται σε απόσταση αναπνοής από την Αθήνα, έκανε το νομό ελκυστικό τόσο για έξοδο κατά τη διάρκεια του σαββατοκύριακου όσο και για μόνιμο παραθερισμό. Επίσης οι όμορφες παραλίες του που είναι εύκολα προσβάσιμες, καθαρές και ιδανικές για οικογενειακές διακοπές αποτέλεσαν το εφαλτήριο για παρατεταμένες τουριστικές σεζόν. Τότε ήταν που άρχισε να χτίζεται το Hydra Beach²¹ και το Porto Hydra²² στο Πόρτο Χέλι, η Βενετία του Αργοσαρωνικού, όπως είναι γνωστό, εξαιτίας των όμορφων πλωτών καναλιών μήκους 3,5 χιλιομέτρων που διασχίζουν τις περίπου 330 ιδιωτικές βίλες. Εκεί γυρίστηκαν αρκετές παραγωγές του ελληνικού κινηματογράφου και φιλοξενήθηκαν στις καμπάνες τους πολλοί Έλληνες και ξένοι κινηματογραφικοί αστέρες. Αυτό το γεγονός ήταν η πιο καλή διαφήμιση της περιοχής εκείνη την περίοδο.

Τη δεκαετία του '80 ο νομός έσφυζε από ξένους τουρίστες, τα ξενοδοχεία και τα κάμπινγκ των παράλιων θέρετρων όπως το Ναύπλιο²³, το Τολό, η Παλαιά Επίδαυρος, η Ερμιόνη, το Πόρτο Χέλι κ.α. ήταν γεμάτα από την άνοιξη έως το φθινόπωρο. Υπήρχαν ταξιδιωτικά γραφεία που έκλειναν οργανωμένες εκδρομές από το εξωτερικό προς την Αργολίδα. Στα μέσα του '80 το Πόρτο Χέλι διαφημιζόταν ως παραθεριστικός προορισμός στο αεροδρόμιο Kansai του

²¹ <http://www.saronicmagazine.com/?p=18024>

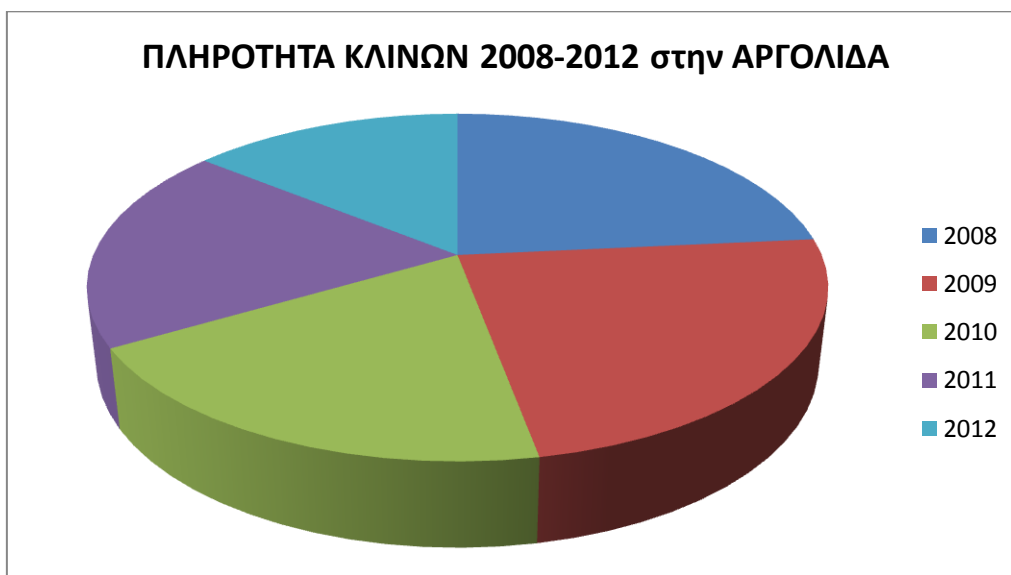
²² http://www.travelstyle.gr/portal/gr/destination_articles.php?dest_id=527 &id=3347

²³ <http://hotelsline.com/el/article/nafliio-ekdromi-axiotheata-xartis-diamoni-xenodoxeia-domatia>

Τόκιο. Ήταν η χρυσή εποχή του τουρισμού. Δυστυχώς μέσα στη δεκαετία του '90 άρχισε η πτώση. Εκείνη την περίοδο έπρεπε να δοθεί βάση στις παρεχόμενες υπηρεσίες, στην εκπαίδευση των υπαλλήλων, στον εκσυγχρονισμό των τουριστικών καταλυμάτων και φυσικά στη διαφήμιση και το μάρκετινγκ.

Η είσοδος στη νέα χιλιετία βρήκε τη χώρα να προετοιμάζεται για την Ολυμπιάδα του 2004. Οι αγώνες και η διαφήμιση έφεραν την έκρηξη στον εισερχόμενο τουρισμό στη συνέχεια όμως άρχισε η σταδιακή πτώση. Η διεθνής χρηματοπιστωτική κρίση του 2008 – 2009 έπληξε τον τουρισμό στην χώρα μας και μέχρι να αρχίσει η ανάκαμψη προέκυψε η ύφεση της Ελληνικής οικονομίας και έδωσε τη χαριστική βολή.

Σύμφωνα με τον Σύνδεσμο Ελληνικών Τουριστικών Επιχειρήσεων (ΣΕΤΕ) η πληρότητα κλινών στα καταλύματα ξενοδοχειακού τύπου στην Αργολίδα για την περίοδο 2008 έως 2012 ήταν ως εξής: το 2008 42,7%, το 2009 42,9% το 2010 35,5%, το 2011 35% και το 2012 25,8%. Όπως βλέπουμε και στο «διάγραμμα 2» παρατηρήθηκε μια σταδιακή πτώση με αποκορύφωμα το 2012.

«Διάγραμμα 3», Πηγή: (<http://sete.gr>)

Όσον αφορά τώρα τον αριθμό των ξενοδοχείων και ενοικιαζόμενων δωματίων, σύμφωνα με τα στοιχεία από το γραφείο του ΕΟΤ στην Πελοπόννησο, η Αργολίδα τον Μάιο του 2009 ερχόταν πρώτη σε δυναμικότητα

τουριστικών μονάδων και κλινών έναντι των υπολοίπων νομών της περιφέρειας Πελοποννήσου. Έτσι λοιπόν στον νομό υπάρχουν 137 καταλύματα, 6.239 δωμάτια και 11.964 κλίνες. Από αυτά τα περισσότερα είναι 2* και 3* ενώ πολύ λιγότερα είναι τα 4* και 5*. Στο σύνολο των μονάδων το 65,42% λειτουργούν εποχικά.

Φθάνοντας στο σήμερα, τον Ιανουάριο του 2016 διεξήχθη έρευνα από την Βρετανική εταιρεία Censuswide για λογαριασμό του ΣΕΤΕ²⁴ Intelligence. Το δείγμα αριθμούσε 3.046 άτομα που είχαν ήδη επισκεφτεί τη χώρα μας ή επιθυμούσαν να το κάνουν. Το θέμα της ήταν: «έρευνα αντίληψης για την εικόνα της Ελλάδας στις αγορές της Μεγάλης Βρετανίας, Γερμανίας και των ΗΠΑ». Εκτός της χώρας μας συμπεριλαμβάνονταν στο ερωτηματολόγιο και οι: Ιταλία, Ισπανία, Γαλλία, Κροατία, Ταϊλάνδη και Τουρκία ώστε να υπάρχουν συγκριτικά μεγέθη. Ακολουθούν οι ερωτήσεις που τέθηκαν και τα ποσοστά της Ελλάδας:

- Πρώτη ερώτηση: «Που θα θέλατε να πάτε διακοπές το 2016;» Το 37% περίπου των Αμερικανών, το 34% περίπου των Γερμανών και το 33% περίπου των Βρετανών απάντησαν στην Ελλάδα. Τα ποσοστά αυτά θέτουν την χώρα μας στην κορυφή των προτιμήσεων.
- Δεύτερη ερώτηση: «Πόσο ασφαλείς νοιώθετε στους ακόλουθους προορισμούς;» Το 73% με 80% δήλωσαν πως αισθάνονται ασφαλείς στην Ελλάδα. Το ποσοστό αυτό είναι πολύ υψηλότερο από της Γαλλίας και της Τουρκίας και ελάχιστα χαμηλότερο από της Ισπανίας και της Ιταλίας.
- Τρίτη ερώτηση: «Οι πρόσφατες τρομοκρατικές επιθέσεις θα σας αποτρέψουν να ταξιδέψετε στο μέλλον σε οποιαδήποτε από τις παρακάτω χώρες;» Το 10% των Βρετανών, το 12% των Γερμανών και το 14% των Αμερικανών δήλωσαν πως θα τους απέτρεπαν να επισκεφτούν την Ελλάδα. Οι χώρες που θεωρούνται πιο επικίνδυνες είναι η Τουρκία, η Γαλλία και η Ταϊλάνδη.
- Τέταρτη ερώτηση: «Η μεταναστευτική / προσφυγική κρίση πως έχει επηρεάσει τις αντιλήψεις σας όσον αφορά στα ταξίδια σας στις ακόλουθες χώρες;» Η Ελλάδα έχει επηρεαστεί σε μικρότερο βαθμό

²⁴ <http://sete.gr>

σε σχέση με την Τουρκία αλλά σε μεγαλύτερο ως προς την Ισπανία, την Ιταλία, τη Γαλλία και την Κροατία.

Συμπερασματικά, παρατηρούμε πως η Ελλάδα έχει μια αρκετά θετική εικόνα στις προαναφερθείσες αγορές. Ευελπιστούμε πως τα αποτελέσματα της φετινής καλοκαιρινής τουριστικής περιόδου, συνολικά στη χώρα αλλά και στο νομό Αργολίδας θα δικαιώσουν τα αποτελέσματα της έρευνας. Φυσικά δεν πρέπει να λησμονήσουμε τους αστάθμητους παράγοντες όπως είναι οι οικονομικές, πολιτικές και κοινωνικές εξελίξεις.

3.1.1 Τουριστικές περιοχές

Ξεκινάμε με το ιστορικό και κοσμοπολίτικο Ναύπλιο, με την μαγευτική παλιά πόλη και τα γραφικά της καλντερίμια, γεμάτα καλόγουστα μαγαζιά λαϊκής τέχνης, εστιατόρια και καφέ.

Πηγή: (<http://www.argolidaportal.gr/>)

Στην πόλη θα δούμε το μεσαιωνικό φρούριο Μπούρτζι (χτίστηκε το 1473), το κάστρο του Παλαμηδίου που ανεγέρθηκε την περίοδο της ενετοκρατίας το 1714, το παράρτημα της Εθνικής Πινακοθήκης και τα μουσεία (Αρχαιολογικό, Πολεμικό, Λαογραφικό) που προσελκύουν τουρίστες όλο το χρόνο. Πολλά είναι δε τα κρουαζιερόπλοια που καταφθάνουν στο λιμάνι του Ναυπλίου για ολιγόωρη παραμονή και ξενάγηση των επισκεπτών στα αξιοθέατα και τους αρχαιολογικούς χώρους. Το 2011 είχαν καταπλεύσει 75 κρουαζιερόπλοια²⁵ ενώ το 2012 μόλις 49 εξαιτίας της έλλειψης εργασιών εκβάθυνσης του λιμένα. Τους τελευταίους δύο μήνες ήρθαν αρκετά μεγάλα κρουαζιερόπλοια όπως το Costa Neoclassica με περισσότερους από χίλιους τουρίστες, το Crystal Symphony, το Riviera με χίλιους διακόσιους περίπου ξένους και το Oosterdam που προσέγγισε για πρώτη φορά στην περιοχή και οι χίλιοι περίπου επιβάτες του δήλωσαν κατενθουσιασμένοι από τα αξιοθέατα που είδαν σε Ναύπλιο, Μυκήνες και Επίδαυρο²⁶. Συμπερασματικά, η προσέλκυση των ξένων επιβατικών πλοίων στο λιμάνι της πόλης αποτελεί σημαντική οικονομική ανάσα για τους μικρομεσαίους επιχειρηματίες του Ναυπλίου και των γύρω τουριστικών περιοχών.

Το Άργος δεν παρουσιάζει έντονο τουριστικό ενδιαφέρον πέρα από τις Μυκήνες που βρίσκονται σε απόσταση δέκα χιλιομέτρων, το κάστρο Λάρισα, το Αρχαίο Θέατρο και την Αρχαία Αγορά. Γι' αυτό το λόγο δεν υπάρχουν σημαντικές τουριστικές υποδομές στην πόλη. Η περιοχή προσελκύει κυρίως επισκέπτες σε μονοήμερες εκδρομές. Ωστόσο πρόκειται για ένα σημαντικό εμπορικό, βιομηχανικό και αγροτικό κέντρο.

Όσο αφορά την Παλαιά Επίδαυρο, αυτή γνώρισε μεγάλη τουριστική κίνηση τη δεκαετία του '80. Οι παραλίες και το καταπράσινο τοπίο της που φτάνει ως τη θάλασσα την καθιστούν ειδυλλιακή. Για τους περισσότερους τουρίστες, κυρίως του εξωτερικού, αποτελεί το ιδανικό σημείο εκκίνησης για το Αρχαίο Θέατρο. Από τον Ιούλιο του '95 ξεκίνησε και το φεστιβάλ μουσικής στο μικρό θέατρο που βρίσκεται εντός του οικισμού της και αυτό την έκανε ακόμα πιο

²⁵ <http://www.zougla.gr/search?q=%CE%BA%CF%81%CE%BF%CF%85%CE%B1%CE%B6%CE%B9%CE%B5%CF%81%CE%BF%CF%80%CE%BB%CE%BF%CE%B9%CE%B1%20%CF%83%CF%84%CE%BF%20%CE%BD%CE%B1%CF%85%CF%80%CE%BB%CE%B9%CE%BF>

²⁶ <http://www.epidavros.gr/el/sightseens/47-to-mikro-theatro.html>

γνωστή στην Ελλάδα. Παράλληλα με το φεστιβάλ, από το 1998, διοργανώνεται και το πανηγύρι αγροτουρισμού στο οποίο εκτίθενται τα προϊόντα της περιοχής. Εκείνη την περίοδο παρατηρείται σημαντική αύξηση των επισκεπτών, στα ξενοδοχεία και τα κάμπινγκ, που συνδυάζουν τα μπάνια με τις πολιτιστικές εκδηλώσεις.

Η περιοχή της Ερμιονίδας έχει δύο κύριους τουριστικούς, παραθεριστικούς προορισμούς, την Ερμιόνη και το Πόρτο Χέλι. Όσον αφορά την Κοιλιάδα, το γραφικό ψαροχώρι επίνειο του Κρανιδίου, αυτή προσελκύει ξένους επισκέπτες λόγω των ναυπηγείων και της φύλαξης σκαφών που υπάρχει σ' αυτά και εξαιτίας του προϊστορικού σπηλαιού Φράγγχι. Στο σημείο αυτό πρέπει να σημειωθεί πως τα τελευταία χρόνια το σπήλαιο συγκεντρώνει τα φώτα της δημοσιότητας λόγω της επίσκεψης ξένων ερευνητών από την Αμερική αλλά και πρόσφατα από το Πανεπιστήμιο της Γενεύης. Οι τελευταίοι ήρθαν με το ηλιακό καταμαράν MS Turanor PlanetSolar²⁷ με σκοπό τη διεξαγωγή υποθαλάσσιων ερευνών για τον εντοπισμό προϊστορικών τοπίων και με την ελπίδα πως σε αυτό το σημείο θα βρουν τον πρώτο ευρωπαϊκό οικισμό.

Αναφορικά με την Ερμιόνη, πρόκειται για μια όμορφη παραλιακή κωμόπολη με γραφικά ταβερνάκια και όμορφα καφέ. Ανηφορίζοντας τα σοκάκια της μπορεί κανένας να θαυμάσει τα όμορφα παραδοσιακά της σπίτια και στο τέλος της διαδρομής να βρεθεί στο λόφο Πρωνός που στην κορυφή του βρίσκεται το εκκλησάκι της Αγίας Ερμιόνης, χτισμένο στα θεμέλια του Ναού της Θεάς Ήρας. Κάθε καλοκαίρι γίνονται ποικίλες εκδηλώσεις, όπως εκθέσεις φωτογραφίας και ζωγραφικής, μουσικές και θεατρικές παραστάσεις, όλες ενταγμένες στο πλαίσιο του πολιτιστικού Αυγούστου του Δήμου Ερμιονίδας. Επίσης η μαρίνα της φιλοξενεί πλήθος ιστιοπλοϊκών σκαφών και γιοτ που τη χρησιμοποιούν ως αφετηρία για εξορμήσεις προς τις Σπέτσες, την Ύδρα και τον Πόρο. Σε κοντινό δε ιδιόκτητο νησί φιλοξενείτε καταδυτικό κέντρο που προσελκύει τους λάτρεις των καταδύσεων. Ειδικά για τους αρχάριους η περιοχή διαθέτει μια από τις πιο ήπιες χλωρίδες και πανίδες της Μεσογείου.

²⁷ <http://www.kathimerini.gr/781633/interactive/epikairothta/episthmh/epixeirshs-planet-solar>

Ερμιόνη, Πηγή: (<http://ermionigreece.com/>)

Το Πόρτο Χέλι αποκαλείται 'Ελληνική Ριβιέρα' και είναι επιλογή παραθεριστικής κατοικίας διάσημων ηθοποιών, επιχειρηματιών, εφοπλιστών, βασιλικών οίκων και πολιτικών. Όπως χαρακτηριστικά αναφέρει δημοσίευμα της Daily Mail²⁸ το 2014, το Πόρτο Χέλι επιχειρεί να προσελκύσει τους τουρίστες που πηγαίνουν στο Μονακό για να σπαταλήσουν τα χρήματά τους. Σε αυτό συμβάλουν τα δύο περίφημα ξενοδοχεία Nikki Beach και AMANZOE που κάθε χρόνο φιλοξενούν ινκόγκνιτο διάσημους αθλητές, καλλιτέχνες και πολιτικούς. Χαρακτηριστικά αναφέρει τη Naomi Campbell που λατρεύει τα «λευκά πάρτι» του Nikki Beach καθώς και τον Cristiano Ronaldo και την Bar Rafaeli που επισκέπτονται συχνά το AMANZOE²⁹. Η απόσταση αναπνοής που έχει δε από τις Σπέτσες (μέσω Κόστας) είναι από τα μεγάλα της ατού.

²⁸ <http://www.argolikeseidhseis.gr/2014/10/daily-mail.html>

²⁹ <https://www.aman.com/resorts/amanzoe>

Πόρτο Χέλι, Πηγή: (<http://baltiza.blogspot.gr/>)

Οι βραβευμένες με γαλάζιες σημαίες παραλίες της γεμίζουν με τουρίστες, έλληνες και ξένους, Τέλος, όπως και στην Ερμιόνη, κάθε Αύγουστο διοργανώνονται πολιτιστικές εκδηλώσεις με ξεχωριστές τις μουσικές βραδιές στον αρχαιολογικό χώρο των Αλιέων.

3.2. Αρχαιολογικοί Χώροι

Το Αρχαίο Θέατρο του Άργους³⁰ οικοδομήθηκε τον 3^ο αιώνα π.Χ. και είναι ένα από τα μεγαλύτερα στην Ελλάδα. Πιθανολογείται πως κατασκευάστηκε για να γίνονται εκεί διαγωνισμοί μουσικής και δράματος κατά τη διάρκεια των πανελλήνιων αγώνων των Νεμέων. Σήμερα χρησιμοποιείται σπάνια για πολιτιστικές εκδηλώσεις. Η Ρωμαϊκή Αγορά ολοκληρώθηκε στα τέλη του 4ου αιώνα π.Χ. σε αυτήν υπήρχαν στοές και κτίρια από τα οποία λίγα σώζονται σήμερα.

30

<http://www.nafpliotouristguide.gr/gr/%CE%B1%CE%BE%CE%B9%CE%BF%CE%B8%CE%AD%CE%B1%CF%84%CE%B1-%CE%B1%CF%81%CF%87%CE%B1%CE%B9%CE%BF%CE%BB%CE%BF%CE%B3%CE%B9%CE%BA%CE%BF%CE%AF-%CF%87%CF%8E%CF%81%CE%BF%CE%B9-%CE%BC%CE%BF%CF%85%CF%83%CE%B5%CE%AF%CE%B1-%CE%B1%CF%81%CE%B3%CE%BF%CE%BB%CE%AF%CE%B4%CE%B1/%CE%AC%CF%81%CE%B3%CE%BF%CF%82>

Θέατρο Άργους, Πηγή: (<http://www.yialasi.com/>)

Ο Αρχαιολογικός χώρος της Λέρνας βρίσκεται κοντά στον οικισμό των Μύλων και στη λίμνη Λέρνα. Κατοικήθηκε το 6000 π.Χ. στη νεολιθική εποχή. Γνώρισε μεγάλη ακμή από το 1600 έως το 1100 π.Χ. και μετά κατά την Μυκηναϊκή περίοδο. Οι τουρίστες μπορούν να δουν μονοπάτια και τοίχους από το 2500 π.Χ. έως και τη Γεωμετρική περίοδο το 900 π.Χ. αλλά και τη γνωστή οικία των Κεράμων. Ο μύθος της Λερναίας Ύδρας με τον Ηρακλή μπορεί να δώσει το μέγεθος της πόλης και την εμπορική της σημασία.

Λέρνα, Πηγή: (<http://www.argolikeseidhseis.gr/>)

Οι Μυκήνες³¹ βρίσκονται μεταξύ Άργους και Ναυπλίου, 90 χιλιόμετρα από την Αθήνα. Ο μύθος παρουσιάζει ως ιδρυτή της πόλης τον Περσέα, γιό του Δία και της Δανάης. Σύμφωνα με τον Πausανία, ο Περσέας της έδωσε αυτό το όνομα είτε γιατί εκεί έπεσε ο μύκης του ξίφους του, είτε επειδή κάτω από τη ρίζα ενός μύκητα (μανιταριού δηλαδή) βρήκε την Περσεΐα πηγή. Τα πιο πολλά μνημεία που σώζονται σήμερα ανήκουν στην Ύστερη Εποχή του Χαλκού. Ο αρχαιολογικός χώρος περιλαμβάνει το ανάκτορο που βρίσκεται στο ψηλότερο σημείο της Ακρόπολης με απίστευτη θέα προς τον Αργολικό κάμπο, τα ερείπια της Ακρόπολης που είναι οχυρωμένη με τα κυκλώπεια τείχη (ονομάζονται έτσι λόγω του μεγέθους τους στηριζόμενοι στον μύθο πως τα κατασκεύασαν οι Κύκλωπες), την περίφημη Πύλη των Λεόντων και αρκετά ερείπια κτηρίων και ταφικών μνημείων. Από τους βασιλικούς τάφους προέρχονται τα περισσότερα περίτεχνα χρυσά ευρήματα που εκτίθενται στο μουσείο των Μυκηνών και στο Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο στην Αθήνα.

Η Τίρυνθα κατοικήθηκε για πρώτη φορά το 7000 με 4000 π.Χ.. η μεγάλη της όμως ακμή ήρθε κατά την Μυκηναϊκή περίοδο. Η Ακρόπολη της χωρίζεται στην Άνω, τη Μέση και την Κάτω. Από τα επιβλητικά της τείχη σώζονται αρκετά τμήματα ενώ το ανακτορικό συγκρότημα αποτελεί δείγμα της μυκηναϊκής αρχιτεκτονικής με τις νωπογραφίες που κοσμούν τους τοίχους και τα δάπεδα να δείχνουν το μέγεθος του μεγαλείου εκείνης της εποχής.

³¹<http://www.nafpliotouristguide.gr/gr/%CE%B1%CE%BE%CE%B9%CE%BF%CE%B8%CE%AD%CE%B1%CF%84%CE%B1-%CE%B1%CF%81%CF%87%CE%B1%CE%B9%CE%BF%CE%BB%CE%BF%CE%B3%CE%B9%CE%BA%CE%BF%CE%AF-%CF%87%CF%8E%CF%81%CE%BF%CE%B9-%CE%BC%CE%BF%CF%85%CF%83%CE%B5%CE%AF%CE%B1-%CE%B1%CF%81%CE%B3%CE%BF%CE%BB%CE%AF%CE%B4%CE%B1/%CE%BC%CF%85%CE%BA%CE%B7%CE%BD%CE%B1%CF%8A%CE%BA%CE%AD%CF%82-%CE%B1%CE%BA%CF%81%CE%BF%CF%80%CF%8C%CE%BB%CE%B5%CE%B9%CF%82>

Πύλη των Λεόντων, Πηγή: (<http://www.archaiologia.gr/>)

Το Αρχαίο Θέατρο της Επιδαύρου³² ή αλλιώς το Θέατρο του Ασκληπιείου της Επιδαύρου κτίστηκε γύρω στο 340 – 330 π.Χ. για να δίνονται θεατρικές και μουσικές παραστάσεις που συμπεριλαμβάνονταν στην λατρεία του. Το οικοδόμημα είναι διάσημο για την ακουστική του, για παράδειγμα εάν κάποιος ανάψει ένα σπύρτο στο κέντρο της πλατείας ο ήχος θα ακουστεί έως τα τελευταία διαζώματα. Κάθε χρόνο χιλιάδες θεατές από όλο τον κόσμο απολαμβάνουν, στο πλαίσιο του φεστιβάλ Επιδαύρου, τις παραστάσεις των αρχαίων δραμάτων. Επίσης πολλοί είναι οι τουρίστες που επισκέπτονται τον χώρο για να θαυμάσουν το Ασκληπιείο.

3.3. Κάστρα και Φρούρια της Ενετοκρατίας

Το Παλαμήδι³³ με τα 999 σκαλιά του δεσπόζει πάνω από την παλιά πόλη του Ναυπλίου. Κατασκευαζόταν από το 1711 έως το 1714 σε σχέδια των Giachich και Lasalle. Έχει οκτώ αυτοτελείς προμαχώνες πράγμα που σημαίνει πως η κατάληψη του ενός δεν συνεπάγεται κατάληψη και των υπολοίπων. Το 1833 φυλακίστηκε ο Θ. Κολοκοτρώνης σε έναν από αυτούς. Σήμερα η πρόσβαση γίνεται από την ανατολική πύλη όπου υπάρχει χώρος στάθμευσης των αυτοκινήτων, φυσικά για όποιους αντέχουν την ανάβαση υπάρχει η επιλογή των σκαλιών! Στο εσωτερικό του φρουρίου οι επισκέπτες βλέπουν το εκκλησάκι του Αγίου Ανδρέα, τους επιβλητικούς προμαχώνες, τις δεξαμενές συλλογής νερού και φυσικά την απίστευτη θέα προς την θάλασσα και το Κάστρο της Ακροναυπλιάς. Την Ακροναυπλιά μπορεί κανείς να την επισκεφτεί

³²<http://www.nafpliotouristguide.gr/gr/%CE%B1%CE%BE%CE%B9%CE%BF%CE%B8%CE%AD%CE%B1%CF%84%CE%B1-%CE%B1%CF%81%CF%87%CE%B1%CE%B9%CE%BF%CE%BB%CE%BF%CE%B3%CE%B9%CE%BA%CE%BF%CE%AF-%CF%87%CF%8E%CF%81%CE%BF%CE%B9-%CE%BC%CE%BF%CF%85%CF%83%CE%B5%CE%AF%CE%B1-%CE%B1%CF%81%CE%B3%CE%BF%CE%BB%CE%AF%CE%B4%CE%B1/%CE%B5%CF%80%CE%AF%CE%B4%CE%B1%CF%85%CF%81%CE%BF%CF%82>

³³ <http://nafplio.gr/arxaiologikoixoroiseimiamenu/62-2011-03-20-10->

ανηφορίζοντας από την πλατεία Αρβανιτιάς ή από την Καθολική Εκκλησία και την πύλη του κάστρου των Τόρων.

Μπούρτζι, Πηγή: (<http://www.amymone.gr/gr/bourtzi/>)

Το Μπούρτζι³⁴ είναι μια μικρή νησίδα μπροστά από το λιμάνι του Ναυπλίου. Την περίοδο της Ενετοκρατίας, οι Ενετοί είχαν αντιληφθεί την κέρεια θέση του και το 1473 οικοδόμησαν έναν πύργο – φρούριο. Το οικοδόμημα είναι τριώροφο και η μετάβαση από όροφο σε όροφο γίνεται με κινητή σκάλα για λόγους προστασίας. Τη δεκαετία του 1930 μετατράπηκε σε ξενοδοχείο και ήταν μάλιστα από τα καλύτερα εκείνης της περιόδου. Είχε 12 δωμάτια και το εστιατόριο του αναφερόταν στους ταξιδιωτικούς οδηγούς της εποχής. Σήμερα το Μπούρτζι είναι επισκέψιμο από το λιμάνι του Ναυπλίου με μικρές βάρκες. Το καλοκαίρι διοργανώνονται μουσικές βραδιές και άλλες πολιτιστικές εκδηλώσεις.

³⁴ <http://discovernafplio.gr/el/content/22/articles/39>

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο

ΠΙΘΑΝΟ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟ ΜΟΝΤΕΛΟ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΑΡΓΟΛΙΔΑΣ

4.1. Τομέας Πρωτογενούς Παραγωγής

Στην πρωτογενή παραγωγή ανήκουν η γεωργία, η κτηνοτροφία και η αλιεία. Από τους τρεις τομείς η γεωργία και η αλιεία είναι αυτές που απασχολούν σημαντικό αριθμό εργαζομένων στον νομό και στους οποίους βασίζεται σε μεγάλο μέρος η ανάπτυξη. Η κτηνοτροφία κατέχει μικρότερο ποσοστό αλλά εξίσου σημαντικό. Το ερώτημα είναι εάν και σε ποιο βαθμό μπορεί να υπάρξει ανάπτυξη σ' αυτούς τους τομείς λαμβάνοντας υπόψη την κρίση που βιώνει η χώρα.

Όπως αναφέρθηκε στην αρχή της εργασίας η Αργολίδα διαθέτει μια από τις πιο γόνιμες εκτάσεις της χώρας, τον Αργολικό κάμπο. Ως εκ τούτου υπάρχουν αυξημένες ανάγκες για ύδρευση των καλλιεργειών αλλά και για τη νομή των ζώων. Αυτό έχει οδηγήσει στην υποβάθμιση του υδροφόρου ορίζοντα ενώ ταυτόχρονα παρουσιάζονται προβλήματα στις αρδευτικές περιοχές. Σημαντική παράμετρος για την λύση του προβλήματος είναι η κατεύθυνση της περιφέρειας Πελοποννήσου στη δημιουργία έργων συγκέντρωσης των όμβριων υδάτων (φράγματα) αλλά και έργων κατεύθυνσης της ροής του ποταμού Ανάβαλου προς τις περιοχές κυρίως της Ερμιονίδας.

Εντωμεταξύ τον Σεπτέμβριο του 2011 η περιφέρεια Πελοποννήσου πρότεινε τη δημιουργία ενός «καλαθιού» που θα λεγόταν «καλάθι προϊόντων της περιφέρειας Πελοποννήσου» με σκοπό την προώθηση των προϊόντων της περιοχής. Θεωρούμε πως κάτι παρόμοιο πρέπει να γίνει στον νομό Αργολίδας με ένα αντίστοιχο «καλάθι προϊόντων του Νομού Αργολίδας» μέσα στο οποίο θα υπάρχουν όλα τα χαρακτηριστικά προϊόντα της περιοχής όπως τα εξαιρετα εσπεριδοειδή και τα προϊόντα από την μεταποίηση τους (χυμοί, σιρόπια, κομπόστες, μαρμελάδες), τα ρόδια Ερμιονίδας, το ελαιόλαδο Κρανιδίου κ.α.. Οι στόχοι θα είναι:

- Τα συγκεκριμένα άριστης ποιότητας προϊόντα να αποτελέσουν την ταυτότητα του νομού
- να εξασφαλιστεί η συνέχεια των γεωργικών εκμεταλλεύσεων
- να γίνει προώθηση βιολογικών καλλιεργειών και ονομασιών ΠΟΠ
- να υπάρχει καλλιεργητικό πλάνο
- να πουλάνε οι αγρότες και οι κτηνοτρόφοι τα προϊόντα τους απευθείας χωρίς την ύπαρξη μεσαζόντων επιτυγχάνοντας έτσι καλύτερες τιμές
- να υπάρχει πιστοποίηση των προϊόντων
- να δημιουργηθεί σε κάθε δήμο υπηρεσία που θα αξιοποιεί τους κτηνίατρους και τους γεωπόνους και τέλος
- να δημιουργηθούν επιπρόσθετες μονάδες μεταποίησης των αγροτικών και κτηνοτροφικών προϊόντων.

Επίσης πιστεύουμε πως πρέπει να δοθεί έμφαση προς την κατεύθυνση αξιοποίησης βιολογικών και εναλλακτικών καλλιεργειών. Για παράδειγμα υπάρχουν ήδη αγρότες που πειραματικά έχουν δημιουργήσει καλλιέργειες αλόης. Το συγκεκριμένο φυτό έχει αυξημένη ζήτηση από τις φαρμακοβιομηχανίες για τη χρήση του σε φάρμακα και καλλυντικά. Η τιμή δε που πετυχαίνουν οι αγρότες είναι πολύ καλή και το κόστος παραγωγής μικρό λόγω της μειωμένης ανάγκης των φυτών για πότισμα.

Επιπροσθέτως, προτείνουμε την καλλιέργεια σαλιγκαριών επειδή ταιριάζουν στις κλιματολογικές συνθήκες της περιοχής και δεν απαιτούν πολύ νερό. Στη συνέχεια μπορεί να γίνεται τυποποίηση και εξαγωγή τους σε χώρες όπου έχουν ζήτηση.

Όσον αφορά τη γνωστή ποικιλία των ροδιών της Ερμιόνης πρέπει άμεσα να γίνουν οι εργασίες στον Ανάβαλο ώστε να μπορέσουν οι αγρότες της περιοχής να αυξήσουν την παραγωγή³⁵ και να στοχεύσουν στις διεθνείς αγορές.

Στον τομέα της κτηνοτροφίας πρέπει να αναφέρουμε ότι την τελευταία 30ετία οι κτηνοτρόφοι παρασύρθηκαν από φήμες και έφεραν εισαγόμενες γραμμές αίματος οι οποίες απευθύνονται σε διαφορετικά κλίματα και εδάφη,

³⁵ http://old.tharrosnews.gr/index.php?option=com_content&task=view&id_ =22940&Itemid=32

έχοντας κατά συνέπεια διαφορετικές διατροφικές συνήθειες. Το αποτέλεσμα είναι να υπάρχουν αυξημένες ανάγκες σε φαγητό και νερό που δεν μπορούν να καλυφθούν στο νομό μας. Έτσι οδηγούμαστε σε μειωμένη παραγωγή κρέατος, γάλακτος αλλά και εμφάνιση ασθενειών οι οποίες δεν προβλέπονται στις γηγενείς ράτσες. Προτείνουμε λοιπόν την επιστροφή στα ντόπια είδη αιγοπροβάτων, όπως τα βουνίσια αγριοκάτσικα που είναι ελεύθερας βοσκής με μειωμένη ανάγκη σε νερό και φαγητό, πάντοτε με την σύμφωνη γνώμη των κτηνιάτρων.

Μίνι Αγελάδες, Πηγή: (<https://gr.pinterest.com/larry89/cows/>)

Επίσης μπορούν οι κτηνοτρόφοι να κατευθυνθούν προς την εκτροφή των λεγόμενων «μίνι αγελάδων» των οποίων η σίτιση είναι εφάμιλλη της αίγας αλλά προσφέρουν στην ωριμότητά τους 120 – 150 κιλά καθαρού κρέατος και 10 – 12 λίτρα γάλακτος. Ας σημειωθεί ότι στην Αμερική αλλά και σε πολλές Ευρωπαϊκές χώρες η εκτροφή τους γίνεται στην αυλή του σπιτιού.

4.2. Τομέας Δευτερογενούς Παραγωγής

Όσον αφορά τον κατασκευαστικό κλάδο πιστεύουμε ότι πρέπει αρχικά να γίνουν έργα υποδομής, όπως να βελτιωθεί η εσωτερική οδοποιία του νομού και ιδιαίτερα ο δρόμος από το Ναύπλιο προς την περιοχή της Ερμιονίδας. Είναι ουσιαστική, για τον τουρισμό της περιοχής, η ασφαλής και άνετη μετακίνηση προς τους αρχαιολογικούς και τουριστικούς χώρους.

Επίσης κρίνονται απαραίτητα τα έργα ύδρευσης κυρίως στην επαρχία της Ερμιονίδας όπου ολόκληρες περιοχές είναι χωρίς νερό και οι κάτοικοι είναι υποχρεωμένοι να εξυπηρετούνται με βυτία που γεμίζουν νερό από γεωτρήσεις. Το αποτέλεσμα είναι από τη μια η σημαντική μείωση του υδροφόρου ορίζοντα και από την άλλη η αλλοίωση της ποιότητας του νερού το οποίο γίνεται υφάλμυρο και επηρεάζει τις αγροτικές καλλιέργειες.

Προτείνουμε επίσης την απομάκρυνση του δικτύου επεξεργασίας ακαθάρτων από τις περιοχές όπου γίνονται καλλιέργειες λόγω της μόλυνσης του υδροφόρου ορίζοντα.

Όσον αφορά τις ανεξάρτητες πηγές ενέργειας, αυτή τη στιγμή στο νομό υπάρχουν ελάχιστες ανεμογεννήτριες, παρόλο που η περιοχή έχει δυνατούς ανέμους και τα φωτοβολταϊκά αποτελούν πρωτοβουλίες ιδιωτών. Θεωρούμε λοιπόν σημαντική τη δημιουργία φωτοβολταϊκών και αιολικών κρατικών πάρκων, όπως γίνεται σε χώρες του εξωτερικού, ώστε να καλυφθούν οι ανάγκες του νομού σε ρεύμα και να ανέβει το βιοτικό επίπεδο των κατοίκων του.

4.3. Τομέας Τριτογενούς Παραγωγής

Ιδιαίτερα σημαντικός παράγοντας για την ανάπτυξη του τριτογενή τομέα είναι ο τουρισμός. Όπως όμως ήδη έχουμε αναφέρει τα τελευταία χρόνια αναπτύσσεται με αργούς ρυθμούς.

Ο νομός Αργολίδας διαθέτει μοναδικά τουριστικά πλεονεκτήματα όπως το κλίμα, η ακτογραμμή, οι βιότοποι, οι παραδοσιακοί οικισμοί, οι αρχαιολογικοί χώροι, τα μοναστήρια και φυσικά τα μουσεία. Οφείλουμε λοιπόν να τα εκμεταλευτούμε εις το έπακρο ώστε να ανακάμψει η τοπική οικονομία και να ενισχυθούν τα συναφή επαγγέλματα. Προτείνουμε λοιπόν:

- αρχικά τη δημιουργία ολοκληρωμένων τουριστικών πακέτων που θα αξιοποιούν τα ανωτέρω πλεονεκτήματα και θα μειώνουν το κόστος διακοπών των τουριστών,
- τη συνεργασία των ξενοδοχείων με τοπικούς φορείς όσον αφορά το φολκλόρ στοιχείο του νομού (φεστιβάλ μουσικής και θεάτρου, φεστιβάλ για τα ΠΟΠ προϊόντα και την τοπική γαστρονομία κ.α.),
- τη συνεργασία των ξενοδοχείων με ιδιοκτήτες πούλμαν για τη μεταφορά των τουριστών κατά τη διάρκεια του φεστιβάλ Επιδαύρου από και προς το αρχαίο θέατρο,
- τη διοργάνωση από την πλευρά των δήμων αθλητικών αγώνων ή γιορτών με σκοπό την προσέλκυση ανθρώπων - γκρουπ με κοινά ενδιαφέροντα και
- την προσθήκη επιπλέον δρομολογίων και όπου χρειάζεται δημιουργία νέων, που θα εξυπηρετούν τους λουόμενους από τα κεντρικά σημεία του νομού προς τις παραλίες

Εκτός των παραπάνω απαραίτητη είναι και η αναβάθμιση των υποδομών των χώρων κάμπινγκ αφού αποτελούν το 26% του συνόλου της χώρας. Επιπλέον σε αρκετές περιοχές του νομού οι χώροι εστίασης και αναψυχής χρήζουν βελτίωσης και εκσυγχρονισμού ώστε να ανταποκριθούν στον ανταγωνισμό. Ακόμα, σημαντική είναι η εκπαίδευση των υπαλλήλων που εργάζονται σ' αυτούς τους χώρους.

4.4. Τα Σημαντικότερα Προγράμματα ΕΣΠΑ 2014 – 2020

Ένας από τους στρατηγικούς στόχους του ΕΣΠΑ 2014-2020 είναι η «ενίσχυση των τουριστικών επιχειρήσεων για τον εκσυγχρονισμό τους και την ποιοτική αναβάθμιση των παρεχομένων υπηρεσιών»³⁶

Ο στόχος του προγράμματος είναι η αναβάθμιση των προϊόντων και των υπηρεσιών στον τομέα του τουρισμού έτσι ώστε να βελτιωθεί στο μέγιστο η παρεχόμενη υπηρεσία των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων και να εδραιωθεί η θέση τους στην αγορά. Δικαιούχοι της χορηγίας είναι πολύ μικρές και μικρές τουριστικές επιχειρήσεις. Το ποσό κυμαίνεται από 30.000 έως 300.000 ευρώ και το ποσοστό της ενίσχυσης είναι 50% του συνολικού προϋπολογισμού. Τα προαναφερόμενα χρήματα πρέπει να επενδυθούν στους ακόλουθους τομείς:

- στον εκσυγχρονισμό και αναβάθμιση των υποδομών,
- στον τομέα εξοικονόμησης ενέργειας και νερού,
- στη δημιουργία παρεχομένων υπηρεσιών για ΑΜΕΑ,
- στην διαφήμιση των επιχειρήσεων στην αγορά του εσωτερικού και του εξωτερικού,
- στις αμοιβές σε συμβουλευτικό προσωπικό και
- στην κάλυψη του μισθολογίου του υπάρχοντος και νέου προσωπικού.

Το κονδύλι χωρίζεται σε δύο κύκλους των 25 εκατομμυρίων ευρώ και οι ωφελούμενες επιχειρήσεις είναι από 600 έως 700.

Ακόμα ένας στόχος του ΕΣΠΑ είναι η «νεοφυής επιχειρηματικότητα»³⁷ Ο σκοπός της επιχορήγησης του συγκεκριμένου κονδυλίου αφορά επιχειρηματίες που βρίσκονται στο ξεκίνημα τους και συνδέονται άμεσα με τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας. Απευθύνεται σε πολύ μικρές και μικρές επιχειρήσεις που σαν σκοπό έχουν καινούργιες ιδέες και θα προσλάβουν τουλάχιστον ένα άτομο.

Οι ενδιαφερόμενοι θα πρέπει να είναι άνω των 25 ετών και άνεργοι. Το ποσό της επιχορήγησης είναι ως 50.000 ευρώ και δίνεται το 100% της κάθε επενδυτικής πρότασης. Οι νέες επιχειρήσεις θα πρέπει να κατευθύνονται προς τον κλάδο της αγροτοδιατροφής, της ενέργειας, του πολιτισμού και της δημιουργίας, του περιβάλλοντος, της υγείας, των φαρμάκων και των

³⁶ <https://www.espa.gr/el/Pages/ProclamationsFS.aspx?item=2784>

³⁷ <https://www.espa.gr/el/Pages/ProclamationsFS.aspx?item=2784>

κατασκευών. Οι δαπάνες θα καλύπτουν τον εξοπλισμό, το ενοίκιο, τις ασφαλιστικές εισφορές, τη διαφήμιση και το κόστος του νέου υπαλλήλου. Ο προϋπολογισμός αυτού του πακέτου είναι 120 εκατομμύρια ευρώ που θα δοθούν σε δύο κύκλους των 60 εκατομμυρίων.

Επόμενος στόχος του ΕΣΠΑ είναι το «πρόγραμμα ενίσχυσης της ρευστότητας και της απασχόλησης»³⁸ Το πρόγραμμα αυτό έχει χορηγούμενο κονδύλι 60 εκατομμύρια ευρώ και επωφελούνται έως 10.000 επαγγελματίες και επιχειρήσεις. Προϋπόθεση είναι να έχουν κάνει έναρξη επαγγέλματος από την 01.01.2014 και οι επιχειρήσεις ή συνεταιρισμοί από την 01.01.2015 και να έχουν προσλάβει το λιγότερο ένα άτομο. Οι ελεύθεροι επαγγελματίες που θα κάνουν αίτηση το 2016 θα λάβουν αναδρομική κάλυψη για το 2015, 450 ευρώ, που θα αφορούν ενοίκια και λειτουργικά έξοδα.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Ο νομός όπως παρακολουθήσαμε κατά την εξέλιξη της εργασίας, παρουσιάζει ιδιαίτερο οικονομικό και πολιτιστικό ενδιαφέρον. Το τουριστικό προϊόν της Αργολίδας αποτελεί την αιχμή του δόρατος στην περιφέρεια της Πελοποννήσου. Οι απαιτούμενες ενέργειες που πρέπει να γίνουν ώστε να διατηρηθεί αυτή η υψηλή θέση είναι, η καλύτερευση των παρεχόμενων υπηρεσιών, η δαπάνη κονδυλίων για αποπεράτωση παλαιών και δημιουργία νέων υποδομών, η συντήρηση των αρχαιολογικών και βυζαντινών μνημείων και η μεγιστοποίηση των προσπαθειών των επιχειρηματιών του χώρου να κρατήσουν χαμηλά τα πακέτα διακοπών.

Βέβαια δεν παραγνωρίζουμε ούτε και αδιαφορούμε για την οικονομικοκοινωνική κρίση που μαστίζει τη χώρα μας την τελευταία εξαετία καθώς αυτή δημιουργεί έλλειψη ρευστού στους επιχειρηματίες που

³⁸ <https://www.espa.gr/el/Pages/ProclamationsFS.aspx?item=2784>

προσπαθούν να απορροφήσουν τις αυξήσεις φόρου για να μην επιβαρύνουν τους πελάτες τους.

Μελετώντας τα στοιχεία των πινάκων που επισυνάπτονται στην εργασία είναι εύκολο να καταλάβουμε τη φθίνουσα πορεία της οικονομίας και κατά συνέπεια της απασχόλησης. Θα μπορούσε κανείς να ισχυριστεί ότι οι μικροί και μεσαίοι επιχειρηματίες αγωνίζονται με νύχια και με δόντια να επιβιώσουν.

Τα προγράμματα ΕΣΠΑ, όπως είδαμε, μπορούν να δώσουν μια ανάσα στην οικονομία αρκεί να γίνει σωστή αποδέσμευση των πόρων και σωστή εκμετάλλευσή τους. Απευθύνονται δε σε μικρές και πολύ μικρές επιχειρήσεις που αποτελούν τον κορμό του επιχειρείν στο νομό.

Παράλληλα, η ίδρυση του θερινού σχολείου αρχαίου δράματος³⁹ στην Επίδαυρο, η διεξαγωγή των σεμιναρίων τουρισμού στο Ναύπλιο⁴⁰ αλλά και τα συνέδρια για την εκσυγχρόνηση των τουριστικών επιχειρήσεων, είναι κινήσεις που θα φέρουν αύξηση στην τουριστική κίνηση⁴¹ της περιοχής και αναβάθμιση των παρεχομένων υπηρεσιών.

Τα σχέδια του ΤΑΥΠΕΔ και του ΕΣΧΑΔΑ για τη δημιουργία αεροδρομίου, ξενοδοχειακών μονάδων και μαρίνας στο λιμάνι του Πόρτο Χελίου, προϋπολογισμού 650 εκατομμυρίων ευρώ αλλά και η δημιουργία του Kilada Hills⁴² που έχει χαρακτηριστεί ως στρατηγική επένδυση με προϋπολογισμό 420 εκατομμυρίων ευρώ αποτελούν έργα αειφόρου ανάπτυξης. Όταν δε τεθούν σε λειτουργία θα απασχολούν μόνιμο προσωπικό τριών χιλιάδων ατόμων.

Εάν πραγματοποιηθούν οι παραπάνω επενδύσεις τότε ο νομός της Αργολίδας θα ανασάνει οικονομικά και θα ευημερίσει.

³⁹ <http://www.ert.gr/theatriko-scholio-tha-idrythi-stin-epidavro/>

⁴⁰ http://old.tharrosnews.gr/index.php?option=com_content&task=view&id_=22940&Itemid=32

⁴¹ http://old.tharrosnews.gr/index.php?option=com_content&task=view&id_=22940&Itemid=32

⁴² <http://www.paratiritis-news.com/?p=61969>

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1.«Η Ιστορία του Κρασιού και των Κοινοτήτων Πορτοχελίου, Διδύμων, Φούρνων, Κοιλιάδας» του Ιωάννη Αγγ. Ησαΐα, Έκδοση Δήμος Ερμιονίδας, Αθήνα 2013

ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ

1. Wikipedia, Νομός Αργολίδας
https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%9D%CE%BF%CE%BC%CF%8C%C%F%82_%CE%91%CF%81%CE%B3%CE%BF%CE%BB%CE%AF%CE%B4%CE%B1%CF%82
2. ArgolikiVivliothiki, 28/10/2008, Άργος
<https://argolikivivliothiki.gr/2008/10/28/%CE%B1%CF%81%CE%B3%C%CE%BF%CF%83/>
3. ArgolikiVivliothiki, 27/10/2008, Ναύπλιο
<https://argolikivivliothiki.gr/2008/10/27/%CE%BD%CE%B1%CF%8D%CF%80%CE%BB%CE%B9%CE%BF/>
4. Archaialogia, 12/08/2013, Σπήλαιο Φράγχθι: ανάδειξη και προβολή
<http://www.archaialogia.gr/blog/2013/08/12/%CF%83%CF%80%CE%AE%CE%BB%CE%B1%CE%B9%CE%BF-%CF%86%CF%81%CE%AC%CE%B3%CF%87%CE%B8%CE%B9-%CE%B1%CE%BD%CE%AC%CE%B4%CE%B5%CE%B9%CE%BE%CE%B7-%CE%BA%CE%B1%CE%B9-%CF%80%CF%81%CE%BF%CE%B2%CE%BF%CE%BB%CE%AE/>
5. Statistics, Οικονομία, Δείκτες
<http://www.statistics.gr/el/statistics/eco>
6. ArgolikesEidhseis, 17/12/2014, Αυτοί είναι οι 34 ενεργοί αγροτικοί συνεταιρισμοί στην Αργολίδα σύμφωνα με το ΥΠΑΑΤ
<http://www.argolikeseidhseis.gr/2014/12/34.html>
7. Enet, 24/08/2014, Έβρος – Αργολίδα Συμμαχία

<http://www.enet.gr/?i=news.el.article&id=444278>

8. MatragosFruit, Matragos Fruit S.A.

<http://www.matragosfruit.com/>

9. EpidavrosFruits, Epidavros Fruit S.A.

<http://epidavrosfruits.com/indexEN.html>

10. MideaFruit, Midea Fruit I. ΠΑΝΑΓΗΣ – Β. ΣΙΑΤΕΡΛΗΣ Ο.Ε.

<http://www.mideafruit.gr/index.php/en/>

11. Vita, Λάδι Ελιάς. Ένα διαχρονικό Καλλυντικό

<http://www.vita.gr/beauty/doityourself/arthro/2090/ladi-elias-ena-diachroniko-kallyntiko/>

12. Paseges, 30/08/2012, Εγκεκριμένες Μονάδες Τυποποίησης Ελαιολάδου

<http://www.paseges.gr/el/news/Egkekrimenes-monades-tyropoihshs-elaioladoy>

13. Paseges, 10/05/2016, Αυξημένες οι φετινές εξαγωγές ελαιολάδου και το ενδοκοινοτικό εμπόριο επιτραπέζιων ελιών

<http://www.paseges.gr/el/news/Ayxhmenes-oi-fetines-exagwges-elaioladoy-kai-to-endokoinotiko-emporio-epitrapeziwn-eliwn>

14. MoriaElea

<http://www.moriaelea.com/>

15. Anagnostis, 04/03/2015, Ανακοίνωση του Πυρηνελαιουργείου 'ΑΦΟΙ ΚΟΥΦΑΚΗ ΑΒΕ'

<http://anagnostis.org/content/%CE%B1%CE%BD%CE%B1%CE%BA%CE%BF%CE%B9%CE%BD%CF%89%CF%83%CE%B7-%CF%84%CE%BF%CF%85-%CF%80%CF%85%CF%81%CE%B7%CE%BD%CE%B5%CE%BB%CE%B1%CE%B9%CE%BF%CF%85%CF%81%CE%B3%CE%B5%CE%B9%CE%BF%CF%85-%C2%AB%CE%B1%CF%86%CE%BF%CE%B9-%CE%BA%CE%BF%CF%85%CF%86%CE%B1%CE%BA%CE%B7-%CE%B1%CE%B2%CE%B5%CF%86>

16. Paratiritis-News, Βραβεύτηκε το Ελαιόλαδο Ερμιονίδας στο Λος Άντζελες

<http://www.paratiritis-news.com/?p=45696>

17. SymposiaAth, 9ο Πανελλήνιο Συμπόσιο Ωκεανογραφίας και Αλιείας 2009
– Πρακτικά, Τόμος Ι

<http://symposia.ath.hcmr.gr/oldver/symposia9/Book2/0879.pdf>

18. Alieia, Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Αλιείας και Θάλασσας 2014 - 2020,
Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων

<http://www.alieia.gr/wp-content/uploads/2015/02/TO-MELLON-THS-ALIEIAS-NEW.pdf>

19. Ethnos, 25/10/2015, Οι Τράπεζες ψαρεύουν επενδυτές για τις
ιχθυοκαλλιέργειες

http://www.ethnos.gr/oikonomia/arthro/oi_trapezes_psareu_oun_ependytes_gia_tis_ixthyokalliergeies-64276355/

20. Selonda

<http://www.selonda.com/>

21. HotelsLine, Το Υπέροχο και Ρομαντικό Ναύπλιο

<http://hotelsline.com/el/article/nafplio-ekdromi-axiotheata-xartis-diamoni-xenodoxeia-domatia>

22. TravelStyle, 05/04/2016, Porto Hydra: Η 'Βενετία' του Σαρωνικού

http://www.travelstyle.gr/portal/gr/destination_articles.php?dest_id=527&id=3347

23. SaronicMagazine, 08/04/2013, Ανακαινισμένο το Ιστορικό Hydra Beach
Ανοίγει τις Πύλες του την Πρωτομαγιά

<http://www.saronicmagazine.com/?p=18024>

24. Epidavros, Το Μικρό Θέατρο της Α. Επιδαύρου

<http://www.epidavros.gr/el/sightseens/47-to-mikro-theatro.html>

25. Sete, Στατιστικά, Βασικά Μεγέθη του Ελληνικού Τουρισμού

<http://sete.gr>

26. Zougla, Κρουαζιερόπλοια που Κατέφθασαν στο Ναύπλιο

<http://www.zougla.gr/search?q=%CE%BA%CF%81%CE%BF%CF%85%CE%B1%CE%B6%CE%B9%CE%B5%CF%81%CE%BF%CF%80%CE%BB%CE%BF%CE%B9%CE%B1%20%CF%83%C>

[F%84%CE%BF%20%CE%BD%CE%B1%CF%85%CF%80%CE%BB%CE%B9%CE%BF](http://www.kathimerini.gr/781633/interactive/epikairothta/episthmh/epixeirhsh-planet-solar)

27. Kathimerini, 31/08/2014, Επιχείρηση PLANET SOLAR

<http://www.kathimerini.gr/781633/interactive/epikairothta/episthmh/epixeirhsh-planet-solar>

28. Aman, AMANZOE

<https://www.aman.com/resorts/amanzoe>

29. ArgolikesEidhseis, 23/10/2014, Δημοσίευμα της Daily Mail Αποθεώνει το Πόρτο Χέλι

<http://www.argolikeseidhseis.gr/2014/10/daily-mail.html>

30. NafplioTouristGuide, Αρχαιολογικοί Χώροι και Μουσεία στην Ευρύτερη Περιοχή του Άργους

<http://www.nafpliotouristguide.gr/gr/%CE%B1%CE%BE%CE%B9%CE%BF%CE%B8%CE%AD%CE%B1%CF%84%CE%B1-%CE%B1%CF%81%CF%87%CE%B1%CE%B9%CE%BF%CE%BB%CE%BF%CE%B3%CE%B9%CE%BA%CE%BF%CE%AF-%CF%87%CF%8E%CF%81%CE%BF%CE%B9-%CE%BC%CE%BF%CF%85%CF%83%CE%B5%CE%AF%CE%B1-%CE%B1%CF%81%CE%B3%CE%BF%CE%BB%CE%AF%CE%B4%CE%B1/%CE%AC%CF%81%CE%B3%CE%BF%CF%82>

31. NafplioTouristGuide, Αρχαιολογικοί Χώροι και Μουσεία στην Ευρύτερη Περιοχή των Μυκηνών

<http://www.nafpliotouristguide.gr/gr/%CE%B1%CE%BE%CE%B9%CE%BF%CE%B8%CE%AD%CE%B1%CF%84%CE%B1-%CE%B1%CF%81%CF%87%CE%B1%CE%B9%CE%BF%CE%BB%CE%BF%CE%B3%CE%B9%CE%BA%CE%BF%CE%AF-%CF%87%CF%8E%CF%81%CE%BF%CE%B9-%CE%BC%CE%BF%CF%85%CF%83%CE%B5%CE%AF%CE%B1-%CE%B1%CF%81%CE%B3%CE%BF%CE%BB%CE%AF%CE%B4%CE%B1/%CE%BC%CF%85%CE%BA%CE%B7%CE%BD-%CE%B1%CF%8A%CE%BA%CE%AD%CF%82>

[%CE%B1%CE%BA%CF%81%CE%BF%CF%80%CF%8C%CE%BB%CE%B5%CE%B9%CF%82](#)

32. NafplioTouristGuide, Αρχαιολογικοί Χώροι και Μουσεία στην Ευρύτερη Περιοχή της Επιδαύρου

[http://www.nafpliotouristguide.gr/gr/%CE%B1%CE%BE%CE%B9%CE%BF%CE%B8%CE%AD%CE%B1%CF%84%CE%B1-%CE%B1%CF%81%CF%87%CE%B1%CE%B9%CE%BF%CE%BB%CE%BF%CE%B3%CE%B9%CE%BA%CE%BF%CE%AF-%CF%87%CF%8E%CF%81%CE%BF%CE%B9-%CE%BC%CE%BF%CF%85%CF%83%CE%B5%CE%AF%CE%B1-%CE%B1%CF%81%CE%B3%CE%BF%CE%BB%CE%AF%CE%B4%CE%B1/%CE%B5%CF%80%CE%AF%CE%B4%CE%B1%CF%85%CF%81%CE%BF%CF%82](#)

33. NafplioTouristGuide, Ακρόπολη Αλιέων Ερμιονίδας

[http://www.nafpliotouristguide.gr/gr/%CE%B1%CE%BE%CE%B9%CE%BF%CE%B8%CE%AD%CE%B1%CF%84%CE%B1-%CE%B1%CF%81%CF%87%CE%B1%CE%B9%CE%BF%CE%BB%CE%BF%CE%B3%CE%B9%CE%BA%CE%BF%CE%AF-%CF%87%CF%8E%CF%81%CE%BF%CE%B9-%CE%BC%CE%BF%CF%85%CF%83%CE%B5%CE%AF%CE%B1-%CE%B1%CF%81%CE%B3%CE%BF%CE%BB%CE%AF%CE%B4%CE%B1/%CE%B5%CF%81%CE%BC%CE%B9%CE%BF%CE%BD%CE%AF%CE%B4%CE%B1/%CE%B1%CE%BA%CF%81%CF%8C%CF%80%CE%BF%CE%BB%CE%B7-%CE%B1%CE%BB%CE%B9%CE%AD%CF%89%CE%BD-%CE%B5%CF%81%CE%BC%CE%B9%CE%BF%CE%BD%CE%AF%CE%B4%CE%B1%CF%82](#)

34. DiscoverNafplio, Μπούρτζι

[http://discovernafplio.gr/el/content/22/articles/39](#)

35. Nafplio, Παλαμήδι

<http://nafplio.gr/arxaiologikoixoroiseimiamenu/62-2011-03-20-10->

36. Sete, Πληρότητα Κλινών ανά Νομό

http://sete.gr/fileuploads/entries/Statistics/Greece/Nights%20Spent/catID63/GR/140131_PlirotitaAnaNomo2008-2012_new%20layout.pdf

37. Old Tharrosnews, 03/05/2009, Δυναμικότητα Τουριστικών Μονάδων

http://old.tharrosnews.gr/index.php?option=com_content&task=view&id=22940&Itemid=32

38. InsuranceDaily, 04/02/2016, 'Επιλέγουν Ελλάδα οι Ξένοι Τουρίστες'

<https://www.insurancedaily.gr/108713-2/>

39. ESPA, Προγράμματα - Προσκλήσεις

<https://www.espa.gr/el/Pages/ProclamationsFS.aspx?item=2784>

40. ERT, 19/05/2016, Θεατρικό Σχολείο θα Ιδρυθεί στην Επίδαυρο

<http://www.ert.gr/theatriko-scholio-tha-idrythi-stin-epidavro/>

41. Nafplio, Στις 18 Μαΐου 2016 Ανοίγει το Πρώτο Σχολείο Τουρισμού στο Ναύπλιο

<http://nafplio.gr/neamenu/ekdiloseismenu/2645-stis18maiou2016anoigeitoprotosxoleiotourismoustonafplio.html>

42. Paratiritis, Προχωράει το Kilada Hills στην Κοιλιάδα

<http://www.paratiritis-news.com/?p=61969>

